Biblioteca Universitatea Cluj Universitatei

VII. évi. 47. sz. Heti számunk 12 oldal Oradea, 5696 Chesvan 26. 1935 Nov. 22.

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ORADEA Strada Iosif Vulcan No. 4. Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor - Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

ELŐFIZETÉSI ARAK
Belföldön: Hitközségeknek és vállalatoknak 500, magánosoknak; egész évre 300, félévre 160, negyedévre 85 lei. Külföldön: 120—80, 45, 25 ck, 180, 95, 50 dinár. 25—15 Pengő, 10—6 Dollár.

Kisvárda

Kisvárda, magyarországi kis városka. Zsidók is lakják szép számmal. És egy reggelre arra ébred ennek a városnak a zsidósága, hogy Budapestről három autón tiz ember jön, „idegenellenőrzésre". A főrabbi lakását sem kimélik. De az iskolát sem. Kis gyermekeket beterelnek a rendőrségre és ott két óra hosszáig vigyázz állásba kell állniok. Nyolc—tizéves fiucskák. És minden szakállas embert beterelnek a városházára. És a végén, megvernek néhány templomból kijövő zsidót és az egyik idősebb embernek kiszurták a szemét. És most élethalál között fekszik Budapesten. „Idegeneket" kerestek. Beszivárgott „kazárokat". És az eredmény: egyetlen egyet sem találtak. Nagy hühó volt semmiért. És történt ez 1935 november 6-án. Hivatalos emberek jöttek és hivatalos hatalommal éltek vissza. A történet megremegteti a zsidó sziveket, annak az országnak határain belül, ahol történt és azoknak is, akik a világ másrészén élnek.

Megremeg azért, mert kortünet. Hitler szelleme nyomult be a békés kis ország köreibe is. Az a szellem, amely szomorusággal és keservvel töltötte el a 16 milliónyi zsidóságot. Kétszeresen fáj ez azért, mert „hivatalos körök" intézték ezt az attakot a zsidóság ellen, nem „felelőtlen elemek". Százszorosan fáj, mert békés, munkájuk után járó embereknek jelenti ez azt, hogy félig megvakultan kell a templomból hazamenjenek. És ártatlan kis gyermekeknek kell megismerkedni a városháza oduivai és kinozzák őket, nem tudni, hogy miért.

Kisvárda szomoru jele a mai időknek. Belenyugodnánk ebbe is, hiszen olyan edzettek vagyunk mi zsidók már a sulyos szenvedésekre, ha éreznénk, hogy ez nem egy „kurzust" jelent, egy közeledő uj kurzust, amey a zsidók megvakulásához vezethet. Fájt nekünk zsidóknak a régi kurzus és fáj nekünk, minden „kurzus" amely a zsidók elleni harcot tüzte ki zászlajára. Kisvárda Magyarországon van, ahol gazdasági téren erős antiszemita áramlat van, de a közbiztonság 13 éve jó. És most ez a nyugalom is veszélyben van. Ezt jelzi a kisvárdai eset. Nem tudjuk, hiszen innen nem is tudhatjuk, hogy nem-e a hitleri véres kéz van ebben is? Nem tudjuk, de valahogy lelkünk legmélyén ugy érezzük.

Tegnap olvastuk, hogy Algirban szitják az arabok között a zsidók elleni gyülöletet a nemzeti szociálisták ügynökei. Ma már Kisvárda jelzi azt a véres utat, amely jelenleg még csak egy zsidó szemet követelt áldozatul és egy ország zsidóságának pellengérre állitását. Ma még csak ezt. De mi lesz holnap? Amerre csak nézünk, mindenfelé ádáz gyülölettel találkozunk.

Kisvárda memento. Megborzongunk és félünk a jövőtől. Mi hisszük, hogy a mai sulyos időkben az országok kormányai vigyáznak arra, hogy ne legyen nyugtalanság határaik között. Mi hisszük, hogy Kisvárda szórványos eset, amely többé nem fordul elő. Hisszük ezt, mert jól esik hinnünk. Hisszük, mert ha nem hinnénk, valóban végleg kétségbe kellene esnünk!

A grodnói pogrom-per izgalmas tárgyalása

Grodno. Lengyelországban a napokban kezdődött a per, mely szerint 17 huligánt ültetett a hadbiróság a vádlottak padjára, akik jun. 7-én a sevuosz ünnepen megtámadták a zsidókat és ez alkalommal két zsidót, névszerint Berezovszky Izraelt és Becher Gedaljét megölték és 13 zsidót részben késszurásokkal sulyosan megsebesitettek, 183 zsidó háznak és 85 zsidó üzletnek ablakait beverték és sokhelyütt romboltak is. A pogrom értelmi szerzőinek a perben a 25 éves Panaisuk Alfonzot és a 23 éves Zygmansky Edmundot ismerték el a többi vádlottak.

A vádlottak szemtelenül viselkedtek a biróság előtt és amikor a tárgyalási terembe léptek, karfelemeléssel üdvözölték egymást, Hitler módra. A zsidó ügyvédek kérdéseire nem is válaszoltak és amikor az államügyész megkérdi a fővádlottól és értelmi szerzőtől Panaisuktól, hogy megbánta-e tettét? az szemtelenül azt válaszolja, hogy „Nem bántam meg semmit, mert gyülölöm a zsidókat!" Amikor pedig Jeziersky tanácsos a vádlottakról mint „huligánokról" beszél, akkor ez ellen Panaisuk tiltakozik és az elnök is megtiltja a szó használatát. A vádlottak védői azt igyekszenek bizonyitani, hogy a zsidók önvédelmi szervezkedése „provokálta" az excessusokat.

A tárgyalás harmadik napja bővelkedett izgalmakban. A védők tüntetést szerveztek a zsidók ellen és „leleplezést" igértek, amely szerint a zsidók lennének okai az egész pogromnak. Két rendőrtiszt is akadt, Najman és Bronovszky nevüek, akik azt vallották, hogy 150—200 zsidó ifju gummibotokkal felfegyverkezve provokálta a keresztény tömeget. Fürstenberg zsidó ügyvédnek sikerült azonnal bebizonyitani, hogy a rendőrtisztek vallomása nem felel meg a tényeknek, végül be is ismerték, hogy nem igy állott a helyzet, csak egy zsinagógában találtak néhány ifjut, akik épen az önvédelemről beszélgettek. A tisztviselők bevallották, hogy olyan nagy pánikhangulat volt a zsidóság körében, hogy junius 7-ike után még napokig nem mertek az uccákra menni. A megölt Becher 13 esztendős fia szivettépő vallomást tett arról, hogy miként folyt le apja megöletése. Rubinczuk, mint a kereskedők egyesületének elnoke, kihallgatása folyamán azt mondotta, hogy régi oroszországi pogromokra emlékeztető atrocitások voltak észlelhetők Grodno uccáin. Az elnök végül elnapolta a tárgyalást.

Idegen ellenőrző razzia közben

Kisvárdán a magyar belügyminiszterium megbizottai egy zsidónak kiütötték a szemét, de „idegent" nem találtak

Kisvárdának nagy szenzációja volt az utóbbi napokban. Pánik és jogos félelem ülte meg a kisvárdai zsidók lelkét, mert „idegen ellenőrző razziát" tartottak a hatóságok és bár idegent nem találtak a városban, mégis olyan atrocitások történtek, amelyekről felháborodással beszél egész Magyarország zsidósága. — A legszomorubb terrornapokra emlékeztet a kisvárdai eset, amely a következőképen folyt le.

November 6-án délelőtt három autón — nyolc—tiz férfi járta be a kisvárdai Deák Ferenc-uccát, a belügyminisztérium idegen-ellenőrző osztályának igazolványaival, ahol sorra járták a házakat, üzleteket és csoportokba terelték mindazokat, akik szakállt viseltek és a nyomukban járó csendőrökkel a községházára kisérték őket. A civilruhás idegenellenőrző detektivek csendőri és rendőri segédlettel mindenkit beterefltek a szuronyok közé és a községházára vitték, akinek külseje arra vallott, hogy zsidó. Előállitottak Kisvárda országos hirü főrabbijának Rosenberg Mózes felsőházi póttagnak a lakására is, ahonnan elvitték a rabbi fiát. Bementek a rituális fürdőbe is, ahonnan a tulajdonost és a sógorát vitték el. Akik nem viseltek szakállt, azokat irásban idéztek meg a községházára. Előállitották a zsidó iskola valamennyi növendékét, tanitójukkal együtt és mikor néhány óra mulva a kellő módon igazolt férfiakat elbocsájtották, a gyermekeket tartották étlen-szomjan délután 3 óráig bezárva.

Egyes szemtanuk szerint néhány gyermeket meg is ütöttek és az egyik kisvárdai rendőr, két óra hosszat feszes „vigyázz" állásban tartotta. A főszolgabirói hivatalba hiába siettek a város tekintélyesebb polgárai, hogy tiltakozzanak az idegenellenőrző razzia ellen, amely végül egyetlen idegent sem talált Kisvárdán.

Borbély László főszolgabiró nem tartózkodott hivatali helyiségében és nem is tudták megtalálni. Négy nappal később, november 10-én sem ültek el a razzia nyomán támadt izgalmak. A Deák Ferenc-uccai zsinagóga előtt Kurina József, Párkány Miklós és Vass István rátámadtak a templomból hazatérő Basch Dániel tanitóra, akit Vass István arcultött, mig Klein Dávid 75 éves kereskedőt és fiát vasbottal bántalmazták sulyosan. Néhány perc mulva nekitámadtak Markovits Henrik kereskedőnek és zsebkéssel a fején, kezén és hátán ugy megsebesitették, hogy egyik szemére megvakult és életveszélyes állapotban szállitották Budaestre. Vass Istvánt és társait bekisérték a rendőrségre, ahonnan egy óra mulva elbocsájtották őket. Szombaton délután képviselőtestületi ülés volt, ahol Kain József hitközségi elnök nagy viharok közben beszélt az elmult napok eseményeiről. Preszler Gábor főjegyző kijelentette, hogy a rendőrök ellen, akik hivatalos hatalmukkal visszaéltek, eljárást inditanak.

Fábián Béla országgyülési képviselő a parlament keddi ülésén interpellált az ügyben

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Az oradeai orth. hitközség sorsdöntő napjai

Napok óta folyik az oradeai orth. hitközség vezetőségének a „Népünk" ellen inditott sajtópere

Oradea. Lapunk olvasói előtt ismeretesek azok a vádak, amelyeket az elmult évben konkrét eseményekkel kapcsolatban közöltünk az oradeai orth. hitközség vezetősége ellen. **Könnyelmü gazdálkodással, valamint a közjavaknak egyéni célokra való felhasználásával vádoltuk meg sorozatos cikkekben a hitközség vezetőségét.** A hitközség vezetősége négy cikkünket inkriminálta és feljelentést tett ellenünk az oradeai kir törvényszéknél.

Ismeretes az is olvasóink előtt, hogy a cikkekért a felelősséget főszerkesztőnk vállalta és azzal a kijelentéssel, hogy azt közérdekből irta, kérte a törvényszéket a sajtótörvény értelmében, hogy rendelje el a legmesszebbmenő bizonyitást. A hitközség vezetősége négy tárgyaláson ellenezte a bizonyitás elrendelését, az ötödik tárgyaláson azonban a biróság minden tiltakozásuk ellenére is elrendelte a bizonyitást.

Tekintettel arra, hogy egy teljesen intern zsidó ügyről volt szó, amikor békéltető tárgyalásokat kezdeményeztek, a „Népünk" és annak főszerkesztője a békés megoldás mellett volt, mert nem akarta, hogy olyan ügyek kerüljenek a biróság elé, amelyek a zsidó köznek használa nem lehetnek. Tekintettel arra, hogy a hitközség vezetői a becsületbiróság kiküldését ellenezték és képtelenségeket követeltek Wasserstrom Sándor főszerkesztőtől, a békéltetés abba maradt és megkezdődött a monstre-per, amely az oradeai zsidóság legismertebb és legprominensebb képviselőit idézte a biróság elé. Meg kell jegyeznünk azt is, hogy Wasserstrom Sándor főszerkesztőnk az oradeai bészdin elé járult és előre bejelentette, hogy magasabb zsidó érdekekből kötelességének tartja bejelenteni a rabbinátusnak az ügyet, miheztartás végett és magasabb zsidó etika szemelőtt tartásával hajlandó az egész ügyet egy rabbinikus biróságra bizni, mert el szeretné kerülni azoknak a delikát kérdéseknek feltevését és a nyilvánosság előtt tárgyalását, amelyek a zsidóságnak hasznára nem lehetnek.

MEGKEZDŐDIK A TÁRGYALÁS

November 18-án hétfőn reggel, az oradeai törvényszéki épület 105. számu szobájában, Constantinescu—Popovici tanács elé került az ügy, amely ez ügyben különleges tanáccsá alakult át, Dr. Jeremia ügyész jelenlétében. — A folyosón beidézett tanuk, az oradeai ortodox zsidóság legismertebb, legmarkánsabb egyéniségei állottak, akik mint tanuk vártak arra, hogy a biróság maga elé citálja őket. **A hallgatóság részére fenntartott helyen számos érdeklődő, az ujságirók asztalánál bucurestii, cluj és oradeai ujságok kiküldött munkatársai** A hitközség részéről, a védőügyvédek asztalánál ül Ullman István hitközségi elnök, mögötte egy padon Ullman Ábrahám, aki állandóan jelekkel és kis cédulákkal ad utasitást, hol a hitközségi elnöknek, hol a védőügyvédeknek Láng Józsefnek és Filip Jusztinnak.

A vádlott közelében dr. Simonca ügyvéd ül, az oradeai jogásztársadalom legkimagaslóbb egyénisége, aki országszerte ismert kiváló debatteri képességeiről.

LAPUNK FŐSZERKESZTŐJÉNEK KIHALLGATÁSA

Wasserstrom Sándor nacionáléja felvétele után, kijelenti, hogy **vállalja a cikkek szerzőségét és fenntartja a lapban közölt vádakat,** melyeket magasabb zsidó közérdekből a közösség érdekében jelentetett meg. Soha nem akarta **a hitközséget, mint testületet támadni, sőt ellenkezőleg, minden ténykedése oda irányult, hogy annak érdekét megvédje. Csakis és kizárólag a hitközség mai vezetősége ellen hangoztatott kifogásokat, amelyek a jelenlegi tárgyaláson megvilágitás alá kerülnek. Tekintettel arra, hogy nem a hitközség ellen irányultak a cikkek, a pert a hitközség nem is kezdheti, hanem a vezetők és kijelenti, hogy tudomása szerint a per meginditására a közgyülés, mint legmagasabb fórum, erre megbizást a hitközség vezetőségének nem adott.**

Az elnök konkrét kérdésére főszerkesztőnk kifejti, hogy **számszerü adatok vannak arról, hogy a hitközség vezetősége a költségelőirányzatot** 1935-ben sem respektálta és például „igazgatás és rendészet" 80.000 lejes előirányzatával szemben 382.906 lei de facto kiadás áll. **Összesen három tételnél 545.120 leivel adtak ki többet, mint amennyit a költségelőirányzat megengedett volna.** Beszélt még a perekről, amelyek a hitközségnek sok százezer leiébe kerültek.

Az elnök ekkor félbeszakitja Wasserstrom vallomását és megkezdi a tanuk kihallgatását. Első tanu

KRAUSZ SÁNDOR HITKÖZSÉGI ALELNÖK

volt, aki a hitközség részére 1932 januárjában 470.000 lei értékü buzát szállitott, a pászkasütés céljára. Beismeri, hogy 6.80-ért közvetitett Radó és Weisz timisoarai cégtől buzát, azonban állitása szerint ebből haszna nem volt. Arra a kérdésre, hogy három héttel azelőtt az előző rezsim vezetősége 5.50-ért vette a buzát és miért nem tartották ezt a megállapodást, azt válaszolta, hogy ez a pászkasütéssel volt kapcsolatos. A végén bevallja azt, hogy ők is ugyanazzal a vállalkozóval állapodtak meg a sütésre vonatkozólag, akivel az előző rezsim állapodott meg. Arra a kérdésre, hogy miért van 80.000 lei utazási költség helyett 382.000 lei utiköltség felvéve, azt válaszolta, hogy ez vagy előzetesen, vagy utólagosan felelős tényezőitől jóvá lett hagyva Beismeri, hogy a következő elöljárósági tagok: Stern Miksa, Freund Lajos, Berkovits Bernát **fizetést kaptak, amiért a felfüggesztett főjegyzőt helyettesitették. Ugyancsak alkalmazták rokonát Salzberger Ignátzot is, aki a képviselőtestület tagja. Beismeri, hogy ugyanakkor, amikor a felfüggesztett főjegyző huzta a fizetést, ugyancsak az elöljárósági tagok külön kaptak fizetéseket.** Krausz Sándort vallomására megesketik.

LANG JÓSZEF ÜGYVÉD, MINT TANU

a hitközség védője és ügyésze, akit a hitközség jelentett be tanunak, következik.

Láng bevallja, hogy a hitközség vezetősége elleni feljelentés ügyében Bucurestiben járt három izben és ezért 150.000 leit vett fel a hitközség pénztárából. Ugyancsak 20.000 leit adott külön Negulescu Atanáz tábornok polgármesternek, ügyvédi honorárium cimén.

A védő kérdésére kijelenti, hogy ebből az összegből sem legális, sem illegális kiadásokat nem eszközölt, csakis a **saját céljaira használta fel és ehhez az összeghez nem járult hozzá a hitközség vezetősége, hanem azt teljes mértékben a hitközség fizette.** A három feljelentés közül egy Ullman István ellen irányul, aki katonai szolgálat alól felmentett rabbi és mint ilyen elnök nem lehet. Ennek elintézését is vállalta az illtékes minisztériumban. Láng Józsefet a védelem kérésére a biróság megesketi.

DR. WEISZ ZOLTÁN

az Erdélyi Bank és Takarékpénztár ügyésze, vallomást tesz arra vonatkozólag, hogy a hitközségnek 3 millió lejes adósága van a bank nál amelynek fizetését megtagadták és az elmult rezsim vezetőit a mai vezetőség tagjai nem akartak tehermentesiteni. A bank zárgondnokot nevezett ki és végrehajtotta a hitközséget és csak azután volt hajlandó a hitközség vezetősége, ismételten a konverzió mellőzésével megállapodásra lépni.

MEISNER MÁRKUS

volt hitk. alelnök, tanu kijelenti, hogy nincs joga egyetlen tiszteletbeli vezetőnek sem fizetést, vagy más féle dotációt adni. Tud arról, hogy a hitközség vezetősége rossz viszonyban van a főrabbivar és üldözi őt.

KEPES SÁMU

kereskedő, a következő tanu elmondja, hogy **hallotta, amint a főrabbi 1934. évi hosszu napi beszédében — a templombar prédikáció közben kijelentette, hogy Isten és ember előtt nem vállalhatja a felelősséget azért, amit a hitközség vezetősége tesz. Kepes szerint a hitközség vezetősége minden alkalmat megragad arra, hogy Fuchs főrabbi presztizsét aláássa.**

REICH JÓZSEF GYÁROS

a hitközség népszerü örökös diszelnöke, volt hitközségi elnök, akit a jelenlegi rezsim választott meg diszelnöknek, teszi meg részletes vallomását.

Reich a védő kérdésére a következőket mondja:

— Én elleneztem, hogy a hitközséget perszámlákkal terheljék meg. Elleneztem elsősorban azt is, hogy amikor egyes embereket a vezetőségből, akár feljelentenek, akár megbápntanak, hogy e célból a hitközség kasszájából fizessék meg a költségeket. 1934-ben, amikor az elnökség többi tagjai kapacitáltak, én is aláirtam, a többi elnökségi tagokkal 130.000 lei, vagy 180.000 lei kiadási tételt, amely a bucurestii utra vonatkozott, amelyet Láng ügyvéd tett meg, de mikor Ullman Isván elnöknek egy ujabb privát ügyével jöttek elő és az ügyvéd arról referált, hogy az elnököt feljelentették, holmi katonai ügyben, akkor tiltakoztam az ellen és azóta nem is járok közéjük és nem törődöm tovább a hitközség ügyeivel.

Tudomásom van arról is, hogy elnökségem alatt Ullmann István jelenlegi elnök 1929-ben, amikor a hitközség a szárnyasvágóhidat épitette, feljelentette a hitközséget és előbb két millió leit kért, majd pedig 750.000 leire redukálta igényeit.

— Igaz-e az, hogy a régi Ullman rezsim alatt 40.000 korona tünt el? — kérdi dr. Simonca.

— Igaz, sőt a régi könyvekből alig vettünk át egy-kettőt, a többi elveszett. A 40.000 koronás hiányt egy hetes bizottság jegyzőkönyve is igazolja, amely egyben igazolja azt is, hogy pénztárkezelés nem volt, egyszer hat évben rovancsoltak.

— Igaz-e, hogy Ön mondotta, hogy a hitközség csak attól vesz fát, aki 300 lei spercet ad le vagononként? — kérdi dr. Simonca.

— Igaz, mondtam, mert régebben minden fakereskedő kapott fára rendelést, most az egyik azt mondta, hogy csak az kap rendelést, aki leadja a 300 lei sápot.

Ezután az elnök berekeszti a tárgyalást és másnapra halasztja.

Kedden reggel folytatódik a tárgyalás. Első tanu:

MÓZES ÁRON

tejtermelő, aki elmondja, hogy igaz, hogy ő 6 lejével akarta süttetni a pászkát 1934-ben és a vezetőség az ő ajánlatát, mint legolcsóbbat el is fogadta. **Tény az is, hogy beszéltek vele arról, hogy inkább adnak 6.50-et csak alkalmazni kell Salzberger Ignátzot és Weinberger Lipótot az üzemben.** Dacára annak, hogy négy évig, mindig tisztességesen rendelkezésére álltam a hitközségnek, nem kaptam meg a pászkasütést, ellenbepn házikezelésbe vettek Salzberger és Weinberger irányitása mellett — fejeztep be vallomását a tanu.

(Folytatás a 11. oldalon.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

HETI GLOSSZÁK

A Socec-cég 150 zsidó alkalmazottja az uccán

A „Socec" céget mindenki ismeri az országban. Nagy bucuresti cég, zsidó tulajdonosai vannak. És ez a zsidó cég most el kell bocsájtsa 150 alkalmazottját. Ki kell dobja őket, mert a minisztérium ezt igy parancsolja. A cég védekezhetett volna törvényes jogaira való hivatkozással. Nem tette, mert tudja jól, hogy a hivatalok óhaja sok esetben parancs.

Az elbocsájtás „nemzeti munka védelme" cimen hozott törvény alapján történik. Ez a törvény kimondja, hogy minden egyes vállalat nak, magánkézben levőknek is, 80 százalékban román állampolgárokat kell alkalmazni. Nem kell sokat töprengjen az olvasó, megmondjuk azonnal, hogy az elbocsájtásra itélt mind a 150 alkalmazott „román állampolgár", itt születtek és éppen ugy kötelesek katonáskodni, adót fizetni, mint az ország többi polgárai. De **születni**, nem románnak születtek, hanem zsidónak. És ez a vesztük most. Mert hiába biztosit az alkotmány és az ország minden egyes törvénye egyenjoguságot nekünk, a valóságban mindent elkövetnek annak érdekében, hogy a többségi nép fiait elhelyezzék az élet minden vonalán. Rendben is volna ez, ha nem látnánk, hogy Románia 20—25 százalék kisebbségei minden téren egyormfa arányban részesülnének a jogokban, igy a közigazgatásban, hadseregben, postánál, államvasutnál is, felvennének kisebbségieket. De nem teszik. Onnan egy zsidót sem kell elbocsájtani — mert nincsen alkalmazásban. Ellenben a magángazdaság területén is elküldik őket, kenyértelenné válnak, sőt zsidó cégek zsidó alkalmazottainak is utilaput köthetnek lábukra, ez szomoru és végzetes.

Régebben, amikor a nácizmus és általában az antiszemitizmus még nem volt ennyire elterjedt rákfenéje az európai életenek, akkor még ugy hittük és azt vallottuk, hogy állam és nemzet az két különálló fogalom. Az állam az anya, akinek vannak különböző gyermekei. Főleg azokra az országokra állt ez, amelynek kisebbségei voltak. Az „állam" a keret, amelyben a többségi nép uralkodik, de a többi ottlakóknak is megvannak a maguk jogai.

Most azonban a „totális állam" blaszfémiájával kapcsolatban, amelynek kiagyalója Berlin, az a kurzus mindenféle, hogy állam és nemzet fogalmát eggyé teszik. És az urakodó nemzetet felruházzák mindazokkal a kizárólagossági jogokkal, amelyek eddig az „állam"-ot illették meg. Ezért kell az összes magánvállalatoknál, bankoknál kereskedelmi vállalatoknál 80 százalék románt alkalmazni.

Mi ennek a tragikus következménye? Az állami hivatalból már régen kirekesztett és a magángazdaság szabad vizein evező, sőt gyakran elmerülő exisztenciának, **meg is kell fulladjanak ezek után.** Kérdezzük önmagunktól, hafelsőbb nyomás nélkül, Socec az uccára dobna 150 alkalmazottat, — mondjuk román nemzetiségüt — nem-e intézkedne azonnal valamelyik minisztérium, hogy ilyen igazságtalanság ne történhessék meg? És igy? Igen, most maga a felsőbb hatalom szoritja a zsidó nagy vállalatot, begyakorlott alkalmazottainak kidobásárra — **mert azok zsidók!**

Szordinót kell tegyünk hangunkra. Pedig elkeseredés szoritja torkunkat. Az ICA beszarábiai segélyakcióját betiltják, mert a szélső uszitó sajtó követelte ezt. Most pedig a gyakorlatban a nácizmus elveit veszik át. Szomorusággal szivünkben állapitjuk ezt meg, ezt a fájó jogtalanságot, amely a legfájóbbra, a kenyérre megy.

Ha semmi másért, ezért is össze kell fogjon egy szervbe a romániai zsidóság, mert ha ezeket az elemi jogokat is elveszik tőle, akkor **máris veheti** a vándorbotot kezébe és mehet koldulni a keservet jelentő országutakra.

A prágai német szinház és a zsidók...

A prágai Wilson-pályaudvarról, amint a városba megyünk, egy szép épület kapja meg szemünket. A „Neues Deutsches Theater" épülete ez, amelyben természetesen németül játszanak — és zsidók látogatják. A prágai cseh lapok szerint 90 százalékban zsidókból áll a német szinház közönsége. És meg is kérdik, hogy mig németországban nem mehet nem-árja a szinházba, akkor miért kell a prágai zsidóságnak, amely 90 százalékban birja a cseh nyelvet, a német kulturát támogatni? A csehországi

Most kezdődik a nedves, hideg időjárás . . .

Kellő időben védje meg a bőrét

NIVEA-crémmel

Nincs más olyan bőrápoló krém, amely Euceritet tartalmaz, s ezért pótolhatatlan a Nivea créme.

NIVEA-CRÉME DOBOZBAN ÉS TUBUSBAN Lei 16.— » 72.—

NIVEA-OLAJ Lei 24.— » 75.—

22

Dr Büchler Adolf (London).

„IZRAEL HERCEGE"

Viktória királynő barátja, akinek fényképe ott függött a zsidó lakások falán.

Néhány héttel ezelőtt volt ötven éve, hogy a XIX. század egyik legnagyobb zsido vezetője, Sir Moses Montefiore, megnalt. Büszkeség és mélységes hála töltötte el hittestvéreit, ha nevét emlitették és arcképe diszhelyen függött Lengyelország, Oroszország, Bagdad és az Egyesült Államok zsidó lakásaiban. Mi a titka ennek a nagy népszerüségnek? Feleletet ad rá a nagy angol zsidó emberbaráti hosszu és eredményes életének a története.

Moses (Haim) Montefiore idősebbik fia volt Elias Joseph Montefiore londoni kereskedőnek és feleségének, Rachelnek, aki Abraham Lombrosonak (Mattos Mocatta) leánya volt. Osei Itáliában, Anconában és Livornoban laktak. Nagyapja, aki vele egy nevet viselt, 1758-ban költözött át Londonba. Sir Moses szülei, noha Angliában laktak, nem szakitották meg a kapcsolatot régi hazájukkal, gyakran utaztak Itáliába, Livornoba. Egyik ilyen utazás alkalmával született 1784-ben idősebb fiuk. Még gyermekkorában került el Anglia fővárosába, ahol azután egész életén át lakott. Felnőve, az üzleti életbe került bele. Szülei 1200 livres sterlingért a tőzsdén megvették neki a zsidók számára fenntartott tizenkét irodа egyikét. 1812 ben elvette az askenáz eredetü Judith Levi Barent Cohent, kinek a növére Nathan Mayer Rothschildnak, a nagy frankfurti család első angliai képviselőjének a felesége volt. Később megerősödött Montefiorenak a Rothschild családdal való rokonsága. Abraham fivére nőül vette Henriette Rothschildot, a nagy bankár hugát. Tevékeny részt vett utóbinak az üzletében és a londoni tőzsdén ő lett a cég képviselője. Ezt az állását 1824-ben hagyta el, hogy ipari vállalkozásokkal cserélje fel. Ő lett a megalapitója és első elnöke az Alliance biztositó intézetnek, az Imperial Continental Gas Association-nak és a South Eastern Railway vasuttársaságnak.

Angliába visszatérve, Sir Moses tevékeny részt vett a zsidó honfitársai politikai emancipálásáért folyó küzdelemben. Bár a polgári jogaik meg voltak, a politikai életben mégsem vehettek részt, mert az alkotmány a képviselőktől és a közalkalmazottaktól az evangélisoknak 1829-ben bekövetkezett emancipálása megkönnyitette a zsidók küzdelmét politikai jogaikért. Felesége unokaöccsével, báró Lionel de Rothschilddal, unokafivérével, Sir David Salamonssal, valamint Sir Isaacs Lyon Goldsmiddal, energikus harcot kezdett, amelyet végül is siker koronázott. Sir David Salamons és Lionel báró tagjai lettek a képviselőháznak és utóbbi később a lordok házának első zsidó tagja is lett.

Sir Mosesnek nem voltak politikai céljai. Bár 1837-ben sheriffé nevezték ki, nem gondolt rá, hogy angol közpályát fusson be. Egészen más gondok foglalkoztatták. Következő évben ismét Palesztinába utazott, nem szórakozás céljából, hanem azért, hogy a zsidó lakosságnak nagy szolgálatokat tegyen. Kolonizációs tervet dolgozott ki a zsidók számára Palesztinában. Elküldte barátjának, Mehemed Alinak és energikusan kérte annak megvalósitását. De a Közel-Kelet politikai viszonyok lényegesen megváltoztak 1827. évi első palesztinai utazása óta. Egyiptom alkirályа már nem volt Palesztina ura, mert egy pusztitió háboru után Törökország annektálta azt. Montefiore nem érte el célját, de mindig buzgó apostola maradt a palesztinai zsidó gyarmatositás gondolatának és a Chovevé Cion kattovitzi ülésén később azt a reményét is kifejezte, hogy a Szentföld a zsidóké lesz.

1840-ben indult el harmadszor az ősök földjére. Ezuttal a rettenetes damaszkusi vérvád inditotta erre az utjára. Adolphe Crémieux társaságában tette meg az utat, hogy megmentse a biztos haláltól Damaszkus szerencsétlen zsidóit, kiket rituális gyilkossággal vádoltak. Illusztris védőik azt kérték, engedjék meg nekik, hogy a helyszinen részletes vizsgálatot folytathassanak le, hogy felfedjék az antiszemita hadjárat igazi felbujtóit és a civil

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

zsidók — még mindég németeknek érzik magukat és játszi könnyedséggel adnak 50 csehkoronát egy helyért, holott más célokra nehezen lehet kapni tőlük, ennek tizedrészét is.

Hát bizony szomoru ez és nagyon diffamáló reánk zsidókra. Mert egy kicsit „zsidóbetegség" az, ami megtámadta a prágai zsidókat is. Tudják jól, hogy a csehországi németek is Hitler hivei, hiszen ott van a Henlein-párt győzelme, amely „undeutsch"-nak deklarálja a német szinház repertoárját és mégis tolong, hogy halljon azon a nyelven deklamálni, amely nyelven a német koncentrációs táborokban a zsidók halálrakinzását vezénylik.

Szomoru jelenség ez, már csak azért is, mert ezzel lovat adnak a cseh antiszemiták alá, akik természetesen azzal védolják a zsidókat, hogy a németek hivei, holott a köztársaság területén jó dolguk van a zsidóknak, nem ugy mint az egerlandi határokon tul...

Logikus megoldás

Már sokszor felmerült a gondolat bennünk és bizonyára más számos olvasónkban is, hogy miképen lehetne a német zsidóknak ugy elmenekülni a pokolból, amelyben élnek, hogy vagyonértékeiket külföldi fajnémetekkel elcserélik. Most már a hitlerista lapok is megpendítik ezt az életre való ideát. Igy a „Westdeutsche Beobachter" cimü kölni ujság is irja, hogy egészséges dolog volna, ha német zsidók külföldön élő németeknek adnák el vagyonukat, ezzel kapcsolatban a német hazamehetne és a zsidó kivándorolna. Természetesen ezt igy szőr ványosan és magán-akciókkal nem lehetne keresztül vinni, mert egy mediasi, vagy sibiui szász kereskedő, vagy gyáros nem megy ugy egyszerüen cserélni egy frankfurti, vagy kölni zsidóval. Igy ezt nem lehet csinálni. Ezt nem engedné meg a német kormány és nem engedné meg főleg annak az országnak a kormánya sem, amelynek területén a cserélni akaró lakik.

Ezt az akciót csak Genfből lehetne megoldani. A Népszövetség tagállamai kellene, hogy megtárgyalják ezt egy nagyszabásu ülés keretében. Ez volna okos logikus és nagyszabásu, méltó a Népszövetség igazi hivatásához.

Él egy barbár nép Európa közepén, amely „kulturnépnek" tartja magát, de a gyülölködésnek erős atmoszféráját honositotta meg benn az országban és olyan izoláltan áll a világban, amelyet megérdemel. Sőt, még egyebet érdemel ne, de erről most ne beszéljünk. Arról sem kell sokat irjunk, hogy mi lenne kötelessége, elsőrendü erkölcsi kötelessége a népek nagy tanácsának, amikor látjuk, hogy kinpadra vonszolnak 500.000 embert. Ha a Tanganyika állambeli benszülöttek ugy komiszkodnának, Afrika legsötétebb dzsungeljeiben, akkor a „világ lelkiismerete" már régen megkonditotta volna a vészharangot. De most ne is beszéljünk erről. Most csak azt elemezzük, hogy miképen lehetne praktikusan segiteni ezeken a szerencsétleneken.

Igy hát összeülne a világ aeropagja és azt mondaná:

Ötszázezer embert elöntött a barna-pestis járványa és ebből az ölelésből ki kell menekitsük őket. Minden ország kormánya jelentse ki, hogy hány zsidó családot hajlandó letelepiteni területén. Franciaország vállal mondjuk 20.000 embert, Anglia szintén 20.000-et és jelentkezzen sorba Olaszország és Dánia, Svédország és Spanyolország. Mindegyik megmondaná, hogy milyen emberekre volna leginkább szüksége. Tagadhatatlan, hogy a német zsidó kulturált, ahová megy, ott csak szaporitja a konstruktiv elemeket. Mondjuk, hogy Románia is vállalna nehány ezret. Mégha a Curentul és a Porunca Vremii tiltakozna is. És ezt a nehány ezer zsidót hivatalosan segitenék abban, hogy cserélje el németországi vagyonát olyan emberekkel, akik itt élnek az országban, de mint lelkes németek, ott szeretnék életüket leélni, a nagy birodalomban, saját testvéreik között. És megindulna egy uj „transzfer" emberekkel és vagyonokkal és lassankint 1—2 év leforgása alatt megszabadulna a német gyülölettenger az őt irritáló zsidóktól. Hogy azután több lesz-e a margarin és vaj ott, vagy nagyobb lesz a német boldogság, azt majd akkor fogják megtudni, ha vége lesz ennek a rettentő ámok-futásnak, amelyre rákényszeritették a zsidókat. Akkor meglátjuk, hogy milyen igazságtalanok voltak. De nekünk nem az a fontos, hogy a teutonok utódai miképen vélekednek azután, nekünk zsidóknak a legfontosabb az volna, hogy kikerüljön abból a földi purgatoriumból 500.000 szenvedő, vergődő, szerencsétlen lélek.

Ezt kellene a Népszövetségnek kezdeményezni. Egészséges idea, bár csak akadna olyan nagyszivü államférfi, aki minden akadály dacára kezébe venné az ügyet és sikerrel keresztül is vinné...

A zsidók antiszemitizmusa...

Ez a fogalom, „zsidó antiszemitizmus" nem uj és nem is szórványosan fordul elő a világon. Igy például létezik Amerikában is. Most aktuális lett ujra egy kongresszussal kapcsolatban, amelyet nemrégiben tartottak Los Angelesben. Az Egyesült Államok Zsidó Asszonyainak szövetsége tartott ülést. Régebben az ilyen üléseken a keleteurópai zsidó nyomorról szónokoltak, most azonban arról beszéltek, hogy nagyon sok zsidó leány és asszony van munkanélkül az Egyesült Államok területén is. Az egyik referens nő meg is emlitette, hogy New Yorkban 20.000 zsidó leány és asszony van munkanélkül, Chicagoban pedig 8000. Szerinte ez a folyton növekvő antiszemitizmussal van összefüggésben, főleg a sok pénzzel és erőszakos eszközökkel folytatott agitáció eredménye, amelyet Hitler ügynökei végeznek. A kongresszus elhatározta, hogy ellenakciót indit és megfelelő nagyszabásu ellen-propagandát.

A kongresszussal kapcsolatban viszont a „Vorwärts" cimü szociálista zsidó lap azt irja hogy a referensek és előadók gyávák voltak bevallani, hogy csak kis részben oka ennek a munkanélküliségnek a náci-propaganda, hanem a „zsidó antiszemitizmusnak" van nagy szerepe ebben. Ez az antiszemitizmus abban nyilvánul meg, hogy zsidó cégek lehetőleg nem vesznek fel zsidó alkalmazottakat. Ma még az a helyzet, hogy egy kis jóakarattal valamennyinek lehetne kenyeret szerezni, csak az kellene, hogy nagy zsidó cégek vegyenek fel zsidó alkalmazottakat. A „Vorwärts" szerint ezt az előadónől is tudták, csak mert nagy adakozókról és befolyásos zsidókról volt szó, elhallgatták ezt az általuk is tudott tényt.

Sajnos, mi elhisszük a „Vorwärts" vádjait. A zsidó vállalkozók a maguk érdekében lemondanak sokszor arról, hogy zsidó tisztviselőket, vagy munkásokat alkalmazzanak. Ez nem „amerikai" jelenség. Ez általános tünet, amely nagyon fájdalmas és szomoru azoknak a zsidóknak, akik érzik, hogy az ellenségeink által oly sokat hangoztatott „összetartás" igy mutatkozik meg...

zált világnak bebizonyithassák a vád tarthatatlanságát. A Sziriában uralkodó zavaros viszonyok folytán, ezt a célt nem tudták elérni, de a feltartóztatott zsidók valamennyien visszanyerték szabadságukat, hála az európai zsidóság két vezérférfia közbenjárásának. Ang liába visszatérve, Sir Moses megállt Konstantinápolyban és fermant kapott a szultántól, amely a török zsidóknak megadja a teljes polgári és politikai jogokat. Ezeket a keleti utazásokat mint a Board of Deputies, központi angliai zsidó szervezet elnöke tette meg, amely állását 1834—1874. évig megszakitás nélkül viselte.

Élete folyamán Montefiore hét izben járt Palesztinában. Utoljára 1874-ben. Ekkor már közel volt a kilencvenedik évéhez és nem tudott ellentállni, hogy ne térjen vissza Izrael földjére.

De nem Palesztina volt az egyetlen ország, ahova elment, hogy segitséget és támogatást vigyen szerencsétlen testvéreinek. 1846-ban Oroszországba ment, ahol a határvidéken élő zsidókat fenyegette veszedelem. Miklós cár audiencián fogadta és érveinek hatása alatt visszavonta azt a dekrétumát, amely a nyugati tartományokból ki akarta üzni a zsidókat. Oroszországba 1872-ben tért vissza, hogy a Board of Deputies megbizásából köszönetet mondjon II. Sándor cárnak a zsidók érdekében alkotott reformokért. 1869-ben a Mortara-eset dulta fel a zsidó közvéleményt. Egy gyermekifjut, bolognai zsidó szülők gyermekét, elraboltak a családtól és erőszakkal áttéritették a katolikus hitre. A Vatikán minden európai képviselőjénél közbenjártak, hogy a szülők visszakapják gyermeküket, de hiába. Sir Moses személyesen elment Rómába, ahol Antonelli biboros, a pápa államtitkárja fogadta, de itt is kifejezett visszautasitásban részesült. — Négy évvel később Konstantinápolyban találjuk őt, ahol Abdul Aziz, az uj szultán megerősitette azt a fermant, amelyet elődje a zsidók érdekében kiadott. A következő évben Marokkóba szállitották a tengeri zsidók ellen intézett sulyos üldözések. Az életét fenyegető veszedelmekkel nem törődve, a szultánig is elment, aki utasitást is adott a mészárlások beszüntetésére. 1866-ban Sziriába utazott, ahol a kolera pusztitotta a zsidó lakosságot. Alighogy visszatért Angliába, ujra vonatra ült, Romániába ment, hogy ott Károly hercegnél védje meg zsidó alattvalóit. Közben öt palesztinai utazást tett, ahol zsinagógákat, iskolákat, mezőgazdasági telepeket, kórházakat és egyéb közhasznu intézményeket létesitett.

Viktória királynő a baronet cimet adományozta neki „a zsidó nép érdekében kifejtett nagy érdemeiért." Kortársai „Izrael hercegé"-nek nevezték. Ő maga igen szerényen vélekedett érdemeiről. Gyakran mondogatta: „En egyáltalán nem vagyok nagy ember. A kevés, amit tehettem és az a sok, amit szeretnék tenni, a feleségem érdeme. Lelkesedése mindenért, ami nemes, az ő kegyelete voltak döntőek vállalkozásaimban és erősitettek meg egész életemben". És valóban, Lady Judith igazi munkatársa volt az uranak. Elkisérte minden utazására és tevékeny részt vett kezdeményezéseiben. Ugyanolyan jámbor volt, mint férje és ugyanolyan távol tartotta magát környezete üres ambicióitól. Felesége halála után Sir Moses Ramsgate-ban, ahol élete utolsó éveit töltötte, teologiai szemináriumot alapitott, amelyben tiz zsidó irástudót minden gondtól mentesitett, hogy a vallási tudománynak szentelhessék magukat. Huszonhárom évvel élte tul feleségét. 1885. julius 28-án, 101 éves korában halt meg. Ramsgateban, lady Judith mellé temették.

A zsidó nép követe volt a világ minden részében fejedelmi udvarok és kormányok előtt. Általános elismerést aratott és hittestvérei ragaszkodását nyerte meg igazi zsidó, nagy szivével, lankadatlan erejével, melylyel elnyomott testvérei javáért dolgozott szervező képességével, amellyel a rokonszenvet fel tudta kelteni testvéreiért és meg tudta nyerni azoknak a nézeteit, akiktől a zsidóság sorsa függött. Igazi vezér volt, aki kiemelkedett a kortársai közül egyénisége és a zsidó érdekek odaadó szolgálata által és minden nemes ügyért való önfeláldozó készsége folytán.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A négus felajánlotta egy pesti zsidó kereskedőnek a magyarországi abesszin főkonzulságot

Egyik napról a másikra kapta a világhirü szárnyra Faragó László, egy 29 esztendős pesti fiatalember nevét. Abból az alkalomból, hogy a leghiresebb londoni könyvkiadócég megjelentette Faragó László Abesszinia and the world cimü terjedelmes munkáját. Azon a napon, amelyen az érdekes mü megjelent, el is kelt. Közel tizezer példányban. Nyomban második kiadást adtak belőle, az is napok alatt kelt el. Következő héten a harmadik, majd a negyedik kiadás példányait is megvásárolták és most, az ötödik kiadás példányszámai közelednek a végük felé. Negyvenezernél több könyvet adott el a világhirü Putnam könyvkiadócég, a mai Abesszinia életét, viszonyait, politikai, földrajzi, néprajzi, gazdasági és szociális helyzetét felölelő, a ragyogóan szines tollal meg irt, gazdagon illusztrált, az Abesszíniáról elsőnek megjelent kötetből.

Faragó László jámbor zsidó szülők gyermeke. Atyja, Faragó Artur igazgató a világhirü Bunzl és Biach textilnyersáru vállalat buda pesti vezérképviselője.

A fiatal Faragó édesanyja szombattartó, rendkivül vallásos asszony, nagyszülei anyai és atyai ágról ugyszintén. Anyai nagyanyja, Láng Mór, földbirtokos, Somogy vármegyének 30 esztendeje megyei bizottsági tagja. Amidőn Faragó László 16 esztendős volt, 1922-ben — a magyar zsidóságra nézve oly emlékezetes időben — nagyatyjához, Láng Mórhoz, a zsidó ujév alkalmából üdvözlő levelet irt — a zsidóság jobb jövőjébe vetett hitét fejtegetve. Láng büszkén mutatta meg jóbarátjának, a keszthelyi dr Büchler főrabbinak a meglepő intelligens irást. A főrabbi a levelet olvasva, látnoki szemekkel jósolta meg, hogy a tizenhatesztendős fiatalember nagy karrier előtt áll.

Faragó László egyebekben már kisgyermek korában vallásos zsidó nevelésben részesült, Csurgón járt zsidóiskolában. Tanitói: Fried Samu és Szabó Lipót már akkor bámulták a kisfiu nagy képességeit. Komaapja, dr Vágvölgyi Lajos, aradi főrabbi, atyai nagyapja pedig Fröhlich Illés, aki oly vallásszerető ember volt, hogy Gombán saját költségén templomot rendezett be s hosszu időn át előimádkozót tartott. A Faragó-család még ma is nagy kegyelettel őrzi az örökölt régi Tóra-ruhákat, ezüst Tóra-mutatókat. Mindez rávilágit arra, hogy milyen vallásos környezetben nevelkedett fel Faragó László, aki mindenütt, ahol csak módja van, kifejezést is ad meggyőződésteljes, erős vallási érzületének.

Beszélgetést folytattunk Faragó Arturral, akiről meg kell irni a külön érdekességet:

Haile Selasszié abesszin négus, Etiópia császára felajánlotta neki röviddel ezelőtt a magyarországi abesszin tiszteletbeli főkonzulságot, amit Faragó Artur elsősorban is azért nem fogadhatott el, mert a régi Bunzl és Biach ház tagjai tradiciószerüen, soha semminemü tisztséget vállalni, elfogadni nem szoktak.

Faragó Artur elmondja nekünk, hogy fia, Budapesten rövid ideig könyvkereskedői, majd az ujságirói pályán müködött, évekkel ezelőtt külföldre került ki, Berlinben a Berliner Zeitung am Mittag és több más lap egymásután közölte egyéni izü karcolatait, cikkeit. Később a New York Times számára dogozott. Egymásután jelentek meg a világ legelőkelőbb személyiségeivel folytatott intervjui. Briand-nal, Kemal pasával csakugy, mint a politikai, gazdasági, társasági és müvész világ legnevesebb tagjaival folytatott beszélgetései között egyidejüleg 1300 lapban jelentek meg az Associated Press utján.

A fiatal Faragó az első volt a sajtó képviselői közül, aki ez év tavaszán megjelent Abesszíniában és onnan küldte elejétől végig érdekes tudósitásait amelyek közül több a Pesti Napló hasábjain jelent meg. Abesszíniai tartózkodása alatt megismerkedett az abesszíniai vezető élet legismertebb tagjaival, magával a négussal is, akivel hétizben folytatott hosszabb beszélgetést. Hailé Szelasszié mindjárt a második beszélgetés alkalmával — érdeklődve Faragó László családi viszonyai iránt — felajánlotta atyja, Faragó Artur számára az abesszíniai magyar tiszteletbeli főkonzulságot. Faragó László ezt nyomban közölte atyjával, aki azonban az előbb elmondott okokból a tisztséget nem vállalta el.

Az apa most a nádor-utcai lakásban, ahol a beszélgetést folytatjuk vele, a vitrinből egy érdekes, ékköves kardisz-régiséget vesz elő. Megmutatja. A négus ajándékozta a fiának. Egy másik érdekes vitrintárgy: szalagba foglalt, diszes oroszlánsörény. Ezt is a négus ajándékozta Faragó Lászlónak, aki rövidesen — nyilván egy-két napon belül — ujból Addisz Abebában lesz. Mint haditudósító, fényképész és rádiómüszerész társaságában utazott oda. Speciális, bőröndbe szerelt rádió leadóapparátust vitt magával és helyszini rádióközvetitésszerüen tudósitja a New York Timest és a Sunday Chroniclet a forrongó Abesszinia legfrissebb eseményeiről, a két világlappal kötött szerződése értelmében, amelyek szerint nem kisebb honoráriumot kap, mint a nagynevü Knickerbocker: 21 fontot ezerszavas cikkenkint.

A zsidók helyzete Szovjetoroszországban

Az ismert amerikai szociologus, dr Maurice J. Karpf, aki nem-cionista tagja a Jewish Agency-nek egy hónapig tanulmányuton volt Szovjetoroszországban és onnan a napokban érkezett meg Londonba. Ott felkeresték a zsidó sajtó képviselői, akiknek a következőket mondotta:

„Nem csak az orosz nagyvárosokat, hanem körülbelől ötven zsidó koloniát is felkerestem a Krimben és Ukrajnában, megnéztem sok gyárat és számos iskolát, csak azért, hogy tiszta képet nyerjek a mai Oroszország zsidóságának helyzetéről. Kétségtelen — mondotta dr Karpf — hogy amilyen mértékben javul az általános helyzet, ugy javul a zsidóság helyzete is. Bár nincsen vallásszabadság, azonban vallásüldözésről sem lehet beszélni. A kormányzat annál engedékenyebb, minél biztosabban érzi magát. Az az érzésünk ott, hogy a kormány biztos alapokon nyugszik. A nép sokkal több szabadságot élvez, mint régebben. Még a cenzura is sokkal engedékenyebb: ma már olyan cikkeket is hozhatnak az ujságok, amelyekért évekkel, sőt hónapokkal ezelőtt büntetés járt volna. Az őszi nagyünnepeken meglátogattam különböző zsinagógákat, az ország más és más részében és meggyőződtem róla, hogy az imádkozást semmi rendzavarás nem gátolta.

A koloniák jól fejlődnek és könnyen eltartják saját magukat. A kormányzat erősen igyekszik azon, hogy a városi zsidóságot a mezőgazdaságban helyezze el és ezért nagy anyagi áldozatokat is hoz. Lelkesedéssel beszélt Karpf dr a koloniák zsidó munkásainak szelleméről. Enni van bőven, a lakások jók és az életstandard folyton folyton emelkedik. Ami évekkel ezelőtt még elképzelhetetlen luxus volt, például az elektrifikálás az most napi szükségletté vált. A kolonisták nagy és termékeny területek felett rendelkeznek, sőt azon panaszkodnak, hogy tul nagy az a terület, amelyet meg kell müveljenek, erőikhez képest. A koloniákon jiddis nyelvü iskolák vannak, minthogy ilyen iskolák az egész országban vannak. A kormány épen ugy elősegiti a jiddis kulturautonomiát, mint a többi népcsoportoknál teszi, akik az országban laknak. Sok német zsidó orvossal is találkoztam, akik nagyszerüen beleélték magukat a helyzetbe.

Egy belga felsőbiróság megfosztott állampolgárságától négy német polgárt, mert leveleikben a „Heil Hitler" köszönést használták. Brüsszel. Belga hivatalos körökben nagy feltünést keltett a német követ demarsa a kormány hoz a liegei tábla egy itélete miatt. Az itéletet az 1934. évi törvény alapján hozták, amely bizonyos deliktumokért a belga állampolgárság elvesztését mondja ki. Az itélet négy malmedyi német lakos, belga állampolgárságának elvesztését mondotta ki, mert államellenes büncselekményt követtek el. A német sajtó szerint a belga törvény ellentmondásban van a versaillesi békeszerződéssel, amely megadja az összes malmedyi lakosoknak a belga állampolgárságot. Az itélet kimondja azonban, hogy Belgium nem köteles olyan egyéneket polgárainak tekinteni, akik az állam megsemmisitésére törekszenek és akik azt a tartományt Németországhoz akarják csatoltatni. A per folyamán megállapitást nyert, hogy a vádlottak egyike minden levelet „Heil Hitler" üdvözléssel irta. A liegei biróság szerint belga állampolgár nem használhatja ezt az üdvözlést, amely más nemzet államesméjét képviseli. Az itéletnek feltétlenül visszhangja lesz az összes kisebbségekkel biró államokban, amennyiben eszközt nyujt az államoknak, hogy a vele szemben ellenséges magatartást tanusitó polgáraitól megszabadulhasson.

Elegáns őszi és téli
szövetkülönlegességeim
kabátokban és öltönyökben megérkeztek
HACKMAYER uriszabóság ORADEA P. Reg. Maria 3.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Hogyan történt dr Niemerover grand-rabbi inzultálása?

Az egész ország zsidósága körében óriási feltünést keltett az az inzultus, amely Niemerover főrabbit érte az uj cernauti metropoita installációja alkalmából. Robu cuzista képviselő, akinek „temperamentumát" már korábbi esetekből ismerjük, durván megsértette az ősz egyházfőt. Az inzultusról a következő részleteket közlik megbizható szemtanuk.

Az inzultus a püspökség bejárata előtt történt. Vasárnap reggel jött Visarion, az uj bucovinai metropolita, hogy elfoglalja pozicióját. Az állomáson rendkivül fényes ünnepségek között fogadták. A várakozók között volt dr Niemerover szenátor is, aki a zsidó egyház szenátusi képviselője. Amikor az uj metropolita meglátta, azonnal hozzáment és szivélyes üdvözlés után örömének adott kifejezést, hogy a grandrabbi a meghivásnak eleget tett és eljött az installációra. A vasuttól a nagy menet a feldiszitett uccákon keresztül a katedrálishoz érkezett. Dr Niemerover, magasabb érdekek szemelőtt tartásával kötelességének tartotta, hogy a katedrálisbeli ünnepségeken is résztvegyen, teljes ornátusban. A rendezőség elébe ment és közjogi állásának megfelelő diszes helyre vezették. A templomi ceremóniák után az érseki palotához ment a közönség. Program szerint, ott ünnepi lakoma következett. Amikor dr Niemerover be akart lépni a palotába, odalépett hozzá Robu, az ismert cuzista képviselő és azt kiáltotta, hogy egy zsidónak nincs mit keresni egy ilyen ünnepségen. Dr Niemerover azt válaszolta, hogy őt meghivták és neki eleget kell tenni a meghivásnak. Erre ujra azt orditotta Robu, hogy menjen el azonnal, mert itt zsidónak nincs mit keresni, s ha nem megy el, akkor kiszakitja a szakállát!

A szavakat pedig félre nem érthető mozdulatokkal kisérte Robu. Dr Niemerover szenátor erre azonnal eltávozott dr Markus Menczerrel, a cernauti hitközség elnökével, akinek kiséretében jelent meg. Amig a kapun kimentek, addig is állandóan becsmérlő szavakat kiáltozott egy fiatalember. Cernauti főrabbija, dr Mark, aki szintén ott volt a metropolián, amikor értesült a történtekről, szintén azonnal eltávozott onnan.

A történtek villámgyorsasággal erjedtek a városban, nagy és kinos feltünést keltve a zsidóság körében. Azonnal táviratoztak a zsidó párt bucuresti központjához és a párt prominens vezetői a miniszternél interveniáltak, hogy méltó elégtételt kapjon az ősz egyházfőnök. Kérték azt is a minisztertől, hogy Robu ellen hivatalos eljárás indittassék.

Az uj metropolita a legnagyobb felháborodással értesült a történtekről és alaposan megmondta véleményét Robunak, izléstelen eljárása miatt. Meg kell irjuk azt is, hogy Niemerover főrabbi két táviratot kapott a bukovinai metropolitától. Az első táviratban Visarion Juliu metropolita meleg köszönetének ad kifejezést, hogy résztvett a beiktatási ünnepségen. A másik távirat igy szólott: **„Mélyen sajnálom azt az incidenst, amelyben Cernautiban része volt és megvetem támadójának viselkedését."**

Dr Niemerover igazi hilleli türelemmel viselte az inzultust és bizonyára megbocsájtott már magában az elvakult embernek, akit megtévesztettek a mai kor veszedelmes téveszméi. A bölcs és filozófusi magasságokban élő grandrabbi tudja jól, hogy az a magas polc, amelyre ültette őt a zsidóság és a hivatalos kormányzat — sajnos — ilyen áldozatokkal is jár és tudja jól, hogy neki is meg kell szenvedni zsidóságáért. Az egész romániai zsidóság képviselőjét ért inzultus, természetesen fájdalmasan érintette az egész ország zsidóságát és abban a meggyőződésben él, hogy ezért ugy a főrabbi, mint a zsidóság megfelelő elégtételt fog kapni.

Kérjük mindenütt az
»ALBA-IULIA«
antiszeptikus pipere szappant

Kézmosáshoz használjuk az olcsó és kiváló minőségű medve védjegyü
»URSUS« szappant
Gyártja:
Breckner János r.-t.
Alba-Iulia

„Herzl arcán messiási fény ragyogott"
-- mondja az olasz király

Pár nappal ezelőtt zárult Bariban a kiállitás, amelyen — mint arról beszámoltunk — az Olasz-Palesztinai Kereskedelmi Kamara is felállitott egy pavilont, amely iránt a kiállitás látogatói részéről nagy érdeklődés mutatkozott. A vásár bezárása előtt néhány nappal

az olasz király is meglátogatta a palesztinai pavilont, ahol feltünő hosszu ideig tartózkodott

és nagy érdeklődéssel nézegette az ott kiállitott tárgyakat. A király hosszabban elbeszélgetett Marelivel, az Olasz-Palesztinai Kereskedelmi Kamara vezetőjével, akihez kérdéseket intézett a palesztinai zsidó épitőmunka különböző részleteiről és hangsulyozta, hogy állandóan nagy figyelemmel kiséri azokat a hireket amelyek Palesztina fejlődéséről számolnak be Kijelentette a király, hogy a cionista mozgalom fejlődését nagy figyelemmel kiséri Herzl Tivadar fellépése óta, kivel személyesen is volt alkalma találkozni.

Herzl Rómában látogatott meg rövid idővel halála előtt s nagyon jól emlékszem rá — mondotta a király. Herzl egy nagy egyéniség rendkivüli benyomását tette rám.

Mikor a cionizmus célját fejtegette előttem, arcán szinte messiási fény ragyogott. Olyan egyéniség volt ő, akit teljesen betöltött egy eszme. Halála rendkivüli veszteség volt a cionizmusra nézve.

Elmondotta még a király, hogy a cionizmus jelenlegi vezetőivel is többször volt alkalma találkozni, miután a cionista vezérek időről időre meg szokták látogatni Rómában. Nagy érdeklődéssel szemlélte a király azokat a képeket és grafikonokat, amelyek a régi és az uj Palesztina közötti nagy különbségeket mutatják be. Végül elragadtatásának adott kifejezést a rendkivül nagy sikerek felett, amelyeket a cionista mozgalom Palesztinában elért.

*

Az Equador terv nem valósulhat meg. — New-York. A Hebrew Sheltering and Immigrant Aid Society (HIAS) párisi irodája jelentést adott közre, amelyben közli, hogy a zsidóknak Equadorban való letelepitése nagy anyagi és politikai nehézségekbe ütköznék. A jelentés többek között azt mondja: Alkalmunk volt egy tervezetet áttanulmányozni, amelyet Equador kormánya és a párisi komité közösen dolgozott ki. Ez a terv sok millió dollár inveszticiót igényel. Amig ez a néhány millió dollár hiányzik, a tervet nem lehet megvalósitani. Mióta a tárgyalások folynak, Equador elnökét letartóztatták és katonai diktaturát léptettek életbe. — Azok a kivándorlók, akik egyéni iniciativára akartak oda kivándorolni, a bizonytalan politikai helyzet miatt, lemondtak erről a tervről.

Parini olasz miniszter a zsidó kérdésről

Pietro Parini olasz miniszter, aki vezeti az összes külföldi olasz szervezeteket, iskolákat és kulturintézményeket és közeli munkatársa Mussolininek, hosszabb nyilatkozatot adott a zsidó távirati ügynökség római tudósitójának.

— Sok Földközi-tenger melléki iskolában, igy pédául Görögországban, Tunisban, Törökországban, Bulgáriában, Syriában, Egyiptomban és Palesztinában igen sok zsidó tanuló látogatja az olasz iskolákat. Az emlitett országbeli zsidók — akár származási, vagy szellemi tradiciók folytán, össze vannak kapcsolva az olaszsággal és azzal tartják ébren ezeket a kapcsolatokat, hogy gyermekeiket olasz iskolába járatják. Amint ismeretes, nehány tanitót a mi költségünkön tanittatunk a palesztinai héber iskolában és nemrégiben prof. Gattegnot Tel-Avivba delegáltuk. Nemsokára egy olasz intézetet is alapitottunk Jeruzsálemben, amelynek vezetője az olasz-zsidó tudós és irodalmi történész Aldo Sorani lesz.

Kellemes kötelességem, megemlékezni arról, hogy az önkéntes légióba, amelyet szerveztünk, sok Földközi tenger mellékén lakó zsidó önként jelentkezett. Ezek nagyrészt azoknak fiai, vagy unokái, akik egykor Livornoból, Pizából, vagy más olasz városokból még 1870 előtt vándoroltak ki. Ez ragyogó példája annak a szeretetnek, amelyet a zsidók éreznek régi olasz hazájukkal szemben. Vannak olyan önkéntesek is, akik az 1911. évi olasz-török háboruban, meg akik a világháboruban harcoltak olasz zászlók alatt. Igy meg kell emlitenem a tunisi Lionello Attias őrnagyot, aki fiával együtt önként jelentkezett és egy batallion vezetését biztuk rá.

Piero Parini miniszter hangsulyozta, hogy a fassizmus és hitlerizmus nem azonos fogalmak és nem lehet azonositani őket egymással. A fajelmélet nem egyeztethető össze a rémai s olasz felfogásokkal. A mi felfogásunk alapja, hogy a hüséges állampolgárok egyforma jogokban részesülnek. A miniszter megemlitette még azt is, hogy olyan országokban, ahol olaszok, zsidók nagyobb tömegekben élnek együtt igy az Egyesült Államokban, Argentinában, mindenkor a legteljesebb egyetértés uralkodott közöttük.

Dacára a nagy áremelkedésnek szőrmeárukat továbbra is **legolcsóbban**
Párisi Szőrmeház-ban szerezhet be.
Bulevardul Regele Ferdinand 6.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

HIREK

A „Népünk" cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelelölésével engedjük meg.

Naptár 5696

Péntek: Chesvan 26 Nov. 22.
Szombat: Chesvan 27 Nov. 23.
Heti szidra: חיי שרה
Heti haftóra: והמלך דוד

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4'30
gyertyagyujtás 4'40
Istentisztelet kezdete 4'45.
Szombat befejezése 5'40.
Rosch Chodes bencsolás
Kedd: Rosch Chodes első napja.
Szerda: Rosch Chodes második napja.

EMIL LUDWIG irja:

Az üldözött három vallás

Németországban három vallás hivei élnek: 64 százalék protestáns, 35 százalék katólikus és egy százalék zsidó. Miután a nácik uj hősi teóriája az, hogy először a gyengébbekre kell rárohanni, a harcot a három vallás ellen fordított sorrendben kezdték meg: először az egy százalékot üldözik, azután a 35 százalékot és végül a 64 százalékot.

A revolverhez és késhez az uj Németországban azonban filozófia is kell: éppen ezért bélelik ki a hatalom birtokosainak hermelinpalástját a tanárok macska-szörméjével. Rápa rancsoltak tehát a tudósokra, hogy fedezzék fel az árja népet, amely sohasem létezett, hanem csupán egy nyelvcsoportot jelölt meg. Ezek a szőke és kékszemü emberek, az uralkodásra teremtett nép, messze fölötte állnak a feketehaju nem-árjáknak. A nácik legtöbb vezére végzetszerüen ugyancsak feketehajuak. Tehát ezek vetették magukat legelőször a nem árja egy százalékra.

Miért éppen Németországban? Az ok nem a korban rejlik, hiszen az angol zsidók majdnem ugyanazt az arányszámot alkotják. Aztán mindig volt antiszemitizmus Németországban, de enyhe formában, sohasem volt pogrom, mint a cárnál és már ezt az antiszemitizmust is az évszázad szégyenének mondta III. Frigyes császár, II. Vilmos apja. Sohasem volt antiszemita egyik igazán nagy német ember sem. Goethe például rámutatott a német és zsidó individuálizmus csodálatos hasonlóságára. Nietzsche Európa legokosabb embereinek mondta a zsidókat. Bismarck azt mondta, hogy a germán csődört párositani kell a zsidó kancával és ezért legidősebb fiával elvétette Whitehead osztrák-amerikai zsidó unokáját. Ezenkivül tes tét és pénzét zsidókra bizta. Öt évig dr Cohn volt az orvosa, a bankárja 40 évig Bleischröder. — Hindenburg, aki antiszemita volt és akinek unokahuga a poseni dr. Kohnhoz ment nőül, félévvel Hitler előtt megigérte a zsidóknak egyik levelében a birodalom teljes védelmét.

A zsidóüldözés mélyebb oka egy harcos nép ama balga érzésében rejlik, hogy értéktelen, mert a félvilággal szemben négy évig folytatott hősies védekezésben alulmaradt. Amaként az ifju, akit megvernek a box-mérkőzésen, elvakult dühében rárohan a kutyájára és alaposan elveri, ugy vetik magukat a németek a maguk zsidóira. Ha megnyerték volna a háborut, sohase lett volna pogrom. Aztán nem tudták elviselni azt a sikert, amelyet lángeszü tudósok és müvészek, mint német zsidók, a külföldön arattak. Noha a zsidók a német nép egy százalékát teszik ki, mégis 20 százalékot tesz ki a számuk a német Nobel-dijasok között.

Amellett egyetlen nép sem oly kevert, mint a németek, akikben háromnegyedrészben szláv vér kering és azért is oly érdekesek, mert ennyire kevertek. Amikor egyszer Mussolinit a fajok kérdésében meginterjuvoltam, ezt mondta:

— Tiszta faj, ez természetesen butaság! Még a zsidók sem tisztafajuak!

A katolikusok elleni harcnak két másik oka van: először is a kereszténység megalapitója, aki szerencsétlenségére szidó volt, árjává kell csinálni és ezt a Vatikán nem nézi jó szemmel. Azután a katólikusok elleni harcba politikai okok szólnak bele. Mindezideig ismeretlen, hogy 1933 márciusában miként csapta be a német kormány a német katólikusokat.

Hitler az akkori koaliciót csak „felhatalmazási törvény"-nyel tudta legyőzni és a birodalmi gyülést kikapcsolni, amihez a Zentrum szavazataira volt szüksége. Személyesen megigérte a párt elnökének, Kaas prelátusnak, hogy vallási kérdésekben a pártnak mindig meg lesz a vétója és ebben sohasem fogják háborgatni. Brüning volt kancellár elővigyázatosabb és messzebbrelátó, ezt irásban követelte. Megigérték az okmányt. Amikor 1933 március 31-én a sorsdöntő ülésen még mindig hiányzott a levél, Brüning azzal fenyegetőzött, hogy a pártot ráveszi a törvényjavaslat elutasitására. Ezzel Hitler diktaturáját mindenek előtt meghiusitották volna. A hosszadalmas szavazás alatt, amelyet háromszor kellett megismételni, Kaas előállt a kérdéssel, hogy hol a levél. Hitler a barátai jelenlétében azt válaszolta, hogy ő már aláirta a levelet csak még a belügyminiszternek kell ellenjegyeznie. A küldöncöt, akinek a minisztériumból a levelet el kellett volna hozni, künn a rendőrségi horda letartóztatta.

A tanuk előtt Kaasnak adott magyarázat alapján szavazott kedvezően a Zentrum, Brüning elhagyta a birodalmi gyülést, künn az SA legények lehurrogták. Csak ugy menekült meg, hogy átment a csapatokon, ami imponált nekik.

A levél sohase érkezett meg. Valamennyi igéretüket megszegték, a katolikusokat üldözték, egyik vezérüket julius 30-án meggyilkolták. Brüning kancellárnak 1933 októberétől 1934 májusáig (nyolc hónapig) titkos lakásokban kellett meghuzódnia, minden héten, közben minden éjjel máshol aludt. Akik ebben segitségére voltak, azok junkerek és kommunisták voltak.

A legérdekesebb vallásháboru az, amelyet a következetes protestánsok ellen folytatnak. A zsidók nagyon kevesen vannak, a katólikusok bátrak és érzik, hogy Róma áll mögöttük. A prostestánsok védtelenül kelnek fel ama állam erőszaka ellen, amely állam nacionizálni akarja Istenüket, a vallásukat, széttépi a dogmájuk felét: az ótestamentumot elrabolni akarja tőlük. A kommunista „Rote Fahne", amely sokszázezer példányban a legvékonyabb papiron apró nyomással Németország kellős közepén jelenik meg, az előttem fekvő egyik számában magasztalja a protestánsok bátorságát. Mily borzasztó lehet az az elnyomatás abban az országban, ha istentagadók a hitvallás védőivel egyesülnek a küzdelemre.

Hitler egész helyesen mondja „Mein Kampf" cimü könyvében, hogy okos és kitartó propagandával egy népnek az eget is pokolként és a legnyomoruságosabb életet is paradicsomi létként lehet beadni. Ugy látszik azonban, hogy az ő propagandája még nagyon gyenge, mert a zsidók és keresztények elleni ujabb támadás azt igazolja, hogy még nem minden német érzi magát paradicsomban. Világtörténeti szinjáték az, hogy a németek, akik Hitler háborus politikájának ujjonganak, vallási dolgokban erőteljesen ellenállnak. Látható ebből, hogy Németországban a szellemet nehezebben lehet automatizálni, mint a lábakat!

Londonban ötezer zsidó frontharcos ünnepelte meg a háboruban elesett zsidó hősök emlékét. London. A háboruban elesett zsidó hősök emlékére fegyverszünet napján Londonban nagy ünnepségeket tartottak. Az angol hadsereg vezérkari főnöke, Archibald A. Montgomery — Massingwerd előtt ötezer zsidó frontharcos vonult fel az ismeretlen katona sirjánál. Az emlékmüre zsidó frontharcosok koszorut helyeztek el. Az ünnepségeket tea követte az Albert Hallban, amelyen diszvendégként az angol vezérkari főnök is megjelent. Az ünnepség vezetője Brunel Cohen őrnagy egy a királyhoz intézett hódoló táviratot olvasott fel és a király válaszát, amelyben megköszönte a zsidó frontharcosok üdvözlését.

Forradalmi jellegü antiszemita zavargások Varsóban és Vilnában. Varsóból jelentik: A varsói főiskola mult héten történt antiszemita zavargásaiban több mint kétezer diák vett részt. Az egyetem főépülete előtt 1500 diák tüntetett. A gyógyszertani laboratóriumban két zsidó diákot megvertek. Varsó uccáin nagyon sok zsidó járókelőt bántalmaztak. A politechnikumon egybegyült zsidó egyetemi hallgatókat a lengyel fasiszta tulerő bekeritette és megverte. A harmadik emelet egy tanterméből öt zsidó diák elbarikádozta magát. A fasiszta lengyel diákok feltörték az ajtókat, rávetették magukat a zsidókra és véresre verték őket. A politechnikumnál nagymennyiségü dinamit robbant, amely által az ajtók és ablakok röpültek a levegőbe. Az előadást tartó tanár megsebesült. A jogi fakultáson sok zsidó diákot lépcsőn dobtak le. Vilnából jelentik, hogy ott az 1931-ben történt antiszemita zavargások alkalmával meghalt lengyel diák mellett nagy antiszemita tüntetések voltak. Az antiszemita csőcselék rávetette magát a zsidó járókelőkre és sokat megvertek. A rendőrség husz letartóztatást foganasitott.

Tiz évre itéltek egy lengyelországi zsidót, mert védekezett. Varsó. A grodnoi hadbiróság Reuben Jaczunszky nevü zsidót tiz évi fogházra és Mose Sosnovitz és Leib Kobrovszky nevüeket 2—2 évi fogházra itélte, mert az őket megtámadó Witold Markievitz nevü támadójukat oly sulyosan bántalmazták, hogy az belehalt sérüléseibe. Az elitéltek azzal védekeztek, hogy önvédelemből cselekedtek.

A LEGJOBBAT VÁSÁROLHATSZ
STR. AVRAM JANCU 1 SZÁM ALATT

A csehországi iparmüvészek nem vesznek részt a berlini Olympiadon. Prága. A „Nar. Osvobozeni" előkelő cseh lap nyilatkozatot közöl Obrovsky-val a müvészi akadémia rektorával a Berlinben megtartandó olimpiai versenyekről. A lap kérdést intéz a prágai akadémia rektorához, hogy részt vesz-e az olimpiadon. Obrovsky kijelentette, hogy az eddigi Olympiádokon mindannyiszor részt vett, sőt a berlini versenyekre is nagy előkészületeket tett. Sajnálattal kellett azonban meggyőződnie arról, hogy Berlin, illetve Németország ma nem az a hely, ahol maradéktalanul eleget lehet tenni az olimpiai elgondolás magasztos és páratlan versenyének.

— Saját gyártmányu cipőt, garanciával legolcsóbban vehet SZIRMAY-nál, Oradea, Sas-palota.

A szovjet hajójáratai és a zsidó kivándorlás. Moszkva. A szovjet kormány elhatározta, hogy a nemzetközi hajóforgalom nehézségeire való tekintettel, amely az abesszin-olasz konfliktus következtében állott elő, a Földközi tengeren közlekedő hajójáratait felnöveli és uj hajójáratot indit Odesza—Saloniki között. Az ezen a vonalon közlekedő első hajó a „Grusia" a napokban érkezett Palesztinába. Minthogy most már a szovjetnek jövedelmet fog hozni a Palesztina felé irányuló zsidó kivándorlás, palesztinai zsidó körökben mozgalom indult, hogy Oroszországot felkérjék, hogy szintén engedje meg a zsidók kivándorlását Palesztinába, mert ellenkező esetben felhivást bocsájtanak ki a szovjet-hajójáratok bojkottálására.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

— **Ahogy a párisi antiszemiták dolgoznak.** Párisi levelezőnk jelenti: Most történt meg először Párisban, hogy horogkeresztes program mal lépett fel valaki politikai pályán. Muette nevü kerületben községi pótválasztás volt és ezen egy horogkeresztes jelölt is megpróbálkozott. Antiszemita plakátokat ragasztott ki és zsidóellenes jelszavakat hangoztatott az üléseken. A választás lefolyt és az eredmény dicséri a párisi nép józanságát. A 44.000 szavazó közül 19-en, ird és mond: tizenkilencen szavaztak le a horogkeresztesekre... — Még egy érdekes antiszemita tüntetésről számolhatunk be: A párisi gettóban van a Rue vieille du temple nevü eldugott kis zsidó utca, melynek kávéházai ellen egy antiszemita csapat támadást intézett. A támadók szerencsétlenségére ugyanabban a házban egy zsidó sportklub is van, melynek tagjai éppen vivógyakorlatot tartottak. A küzdelem alig tartott néhány percig, a zsidó atléták véresre verték az antiszemita suhancokat és aki el nem futott, azt átadták a rendőrségnek.

— **A görög népszavazás és a zsidók.** Saloniki. A november 3-án lezajlott népszavazáson, amikor az államforma kérdésében döntött a görög nép, a zsidóság is élénk részt vett. Az egyetlen még megjelenő zsidó ujság, az „Action Prensa" vezetőcikkben irja, a „Királyért" cimü felhivásban, hogy a zsidóság szavazzon a királyság mellett, mert a görög monarchisták min denkor jóakarattal voltak a zsidók iránt. Így I. György, Konstantin és II. György királyok alatti sorsukról részletesen emlékezik meg az ujság. A királyság melletti hangulat a zsidók körében annál is inkább erősödött, mert Kondylis miniszterelnök, törvényerővel intézkedett, hogy az antiszemita propaganda megszünjék, melyet főleg a venizelista köztársasági párt hangoztatott. A most megjelent törvény a legszigorubban eltiltja a faj, osztály és valláselleni izgatást. A népszavazást a választási matematika folytán Szaloniki városának szavazata dönti el. Már pedig Szaloniki városának 85 százaléka zsidó. Venizelosz pártja, aki a király ság visszaállitása ellen izgat, most azzal vádolja meg görög hittestvéreinket, hogy „a zsidók hozzák vissza a görög királyt"...

— **Egy zsidó a Gestapo szolgálatában.** London. A „Jevish Chronicle" pontos adatokat közöl és részleteket arról a leleplezésről, amelynek eredményeképen kiderült, hogy zsidó kémkedett a német titkos rendőrség (Gestapo) javára. Ez a zsidó Chaim Beneber, aki különböző neveken mint dr Harry Beneber, Cchverter, Stern, dr Neumann, Franhen stb. szerepelt. A Beneber leleplezése annak köszönhető, hogy minden hónapban 30 angol fontos átutalásokat kapott Németországból. Az angol rendőrségnek feltünt, hogy dacára a nagy szigoru német deviza rendelkezéseknek, ilyen összegek érkeznek. Benebert megfigyelték, azután letartóztatták. Kiderült a nyomozás során, hogy már régen a Gestapo szolgálatában áll és vezető német-zsidó személyiségeknél és szervezetek nél kémkedett. Majd Londonban és Párisban figyelt meg zsidó emigránsokat. Mint kém résztvett a luzerni kongresszuson is, ahonnan tudósitásokat küdött Berlinbe. Most akart éppen Palesztinába utazni, hogy ott kénkedjen a bojkottal kapcsolatban és az ottani zsidó emigránsokat megfigyelje.

Eljegyzés. Simon Ignátz Sighisoara és Stössel Helén Sebes Alba eljegyezték egymást. Mnden külön értesités helyett.

Timisoarai lapszemle

„Evulutia" cimen egy lap jelenik meg Timisoarán, amely antiszemita ideologiát tett magáévá. November 15-iki számában például vezércikkben „Nemzeti szolidaritás, vagy zsidó imperializmus" cimen nekimegy a zsidóknak, akik szerinte a mai demokratikus éra miatt, mindnagyobb tért hóditanak és főleg a gazdasági életben vezető poziciót töltenek be. Ezért első sorban a gazdasági életből üzendők ki. Ezek után azokat a sablonos érveket hozza fel, amelyeket már unos-untig ismer az olvasó. A cikk nem tünt volna fel, ha nem lenne a lapnak zsidóktól hirdetése. De ez már uzuális, hogy a legvadabb antiszemita lapok hirdetési rovatukat szivesen adják át zsidóknak.

*

A „6 órai ujság" különkiadást jelentetett meg, amelyben erősen nekitámad dr. Ungár Adolfnank, a timisoarai ügyvédi kamara prodékánjának, aki egyuttal a Magyar Párt timisoarai tagozatának ügyvezető alelnöke is. Azzal vádolja a cikk, hogy 1918-ban a forradalmi időkben néhány embert agyonlőttek, az ő egyenes parancsára. Ügyvédi müködésében pedig modern Shyloknak nevezi, aki csak azért furakodott be a Magyar Pártba hogy a klienseket mindenükből kivetköztesse. Helyesli, a román-magyar keresztény ügyvédek szervezkedését, amelynek az lenne a célja, hogy dr. Ungárt prodékáni tisztségéről lemondassák. **Takarodjék a fórumról** — irja a magyar lap — **zsidó származásával** és **magyaros handabandázásával** és felszólitja, hogy hagyja abba a „keresztény-magyar" családok tönkretételét.

Nem érdekel bennünket, hogy mi van a lap és dr. Ungár között, de az bizonyos, hogy magyar-párti létére, mint zsidót támadja. Kétségtelen, hogy aki közéleti szereplő, azt gyakran támadják is. De miért mint zsidót támadják? Pedig ő nem tartja magát másnak, mint magyarnak. Miért mint zsidónak mennek neki? Miért mindig a zsidót ütik, amikor egészen másról van és lehet szó...

S. Gy

Ne hagyja magát befolyásolni, mert a valódi **gyermekhintőpor**

Höfer

1 doboz 16 Lei

— **Célt tévesztett a kés — kifolyt a metsző szeme.** Sulyos szerencsétlenség történt az elmult héten Lapusel satmarmegyei községben. Grossmann mészáros a mészárszéken egy borjut nyuzott, amikor a szomszédos helyiségben tartózkodó Herskovits Benjámin hitközségi met szős kivánesiságból átnézett a két helyiséget elválasztó deszkafal nyilásán. Grossmann ebben a pillanatban vágta bele kését a borjuba, a kés azonban félrecsuszott és abba a nyilásba vágódott, ahol a sakter átnézett. A kés kiszurta a metsző jobb szemét, amely azonnal kifolyt. A metszőt Clujra szállitották, ahol az összerontcsolt szemet eltávolitották. A metsző állapota a mütét dacára válságos. Hivatalos folytatása nem lesz az ügynek, mert hiszen a mészáros nem tehet a szerencsétlenségről.

Ön is védekezzen

a veszedelmesen ragadó **járványos** betegségek ellen a kellemesen illatosított

Senlaslo

(Szt. László)

fertőtlenitő szappannal

Megóvja **fertőzésektől**

Vigyázzon, nehogy utánzatokat szolgáljanak ki.

— **Interpelláció a cseh parlamentben egy antiszemita tanár miatt.** Prága. Néhány nappal ezelőtt dr Angelo Goldstein és dr Chaim Kugel meginterpellálták a parlamentben a közoktatásügyi minisztert dr Karel Titz professzor miatt, aki a prágai cseh egyetemen antiszemita kijelentéseket tett. Az interpellációban többek között a tanár a következő kijelentését reprodukálták: **„Tisztelettel kell álljunk az olasz kultura előtt és Mussolinit nem tekinthetjük a zsidó ujságirók szemüvegén át, aki kommunista, szocialista és benes-párti listára szavaztak, azok okai annak, hogy a zsidók a romlásba visznek bennünket."** Az interpellációra adott választ még nem tudjuk.

Az angol munkáspárt választás előtti propaganda-nyilatkozata. A lezajlott választás előtt Athlee őrnagy, a munkáspárt nevében, a teloszlatot parlament utolsó ülésén nyilatkozatot olvasott fel, a Labour Party nevében, amelyben többek között a következőket mondotta: „— A Labour Party (munkáspárt) büszkén gondol azokra a szomoru világháboru idejéből emlékezetes napokra, amikor a párt elkötelezte magát arra, hogy támogatni fogja a zsidó nemzeti otthon felállitására vonatkozó törekvéseket. Azóta is, a párt minden évben, évi kongresszusán ismét kijelenti, hogy minden erejével támogatja a zsidóság ezirányu törekvéseit. A munkáspárt sohasem tagadta meg aktiv támogatását a zsidó ujjáépitéstől és a jövőben sem fogja támogatását megvonni. Ez a munka mindinkább nélkülözhetetlenebb lesz, példa arra a védtelen német zsidók támogatása egy uj otthon teremtésében, akiket megfosztottak minden joguktól. Az egész kulturvilágnak kötelessége, hogy ezeket az embereket minden tekintetben támogassa, kik önhibájukon kivül kerültek ebbe a szomoru helyzetbe. Büszkék vagyunk arra a kapcsolatra — fejezi be az őrnagy, — amelyet a palesztinai munkássággal tartunk fenn, akik nagyszerüen végzik azokat a feladatokat, amelyeket az országépités reájuk ró, s amely az egész világ csodálatát vivta ki."

— **Házasságokat a legnagyobb titoktartással és a legbiztosabb eredménnyel közvetit, a széleskörü összeköttetéssel rendelkező „MIREA" iroda, Cluj, Regele Ferdinand 116. Telefon 142.**

A németországi lengyel zsidók panasza a berlini nagykövetnél. Berlin. A Münchenben élő lengyel állampolgárságu zsidók nagy csoportja személyesen panaszt emelt a berlini nagykövetnél, amiért őket üldözik Münchenben és kérte a nagykövet védelmét. A hirek szerint a nagykövet vizsgálatot rendelt el, amely hivatott lesz megállapitani azokat a károkat, amelyeket a zsidók üldözése által, a magánháztartásokban és üzletekben okoztak a horogkeresztes huligánok.

Salom Asch az irodalmi Nobel-dij jelöltje. A „Manchester Evening News" foglalkozik egyik legutóbbi számában a Nobel irodalmidij számbajöhető jelöltjeivel és azt a véleményét juttatja kifejezésre, hogy a Svédországban uralkodó demokratikus közhangulatra való tekintettel nem valószinü, hogy valamely német vagy olasz iró kapná meg a legközelebbi irodalmi Nóbeldijat. A legnagyobb esélye Salom Aschnak volna, jegyzi meg a jólinformált angol lap, mindössze az csökkenti az irodalmi dij elnyerésének reményét, hogy a nagy zsidó irónak eddig csak... három müvét ismeri a széles európai irodalmi nyilvánosság.

Tanuljon Ön is a más kárán!

Ruhafestést, vegytisztitást csakis

VÉGH cégnél végeztessen

Mindig sikeres szép munka! **Legolcsóbb árak!**

Str. Crinului 5. Telefon 1-08. Piata Regina Maria 2. Telefon 2-17.

Str. Avram Iancu 16.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

PALESZTINA

Az első zsidó államszerződés

A Jewish Agency kereskedelmi szerződést kötött Svájccal. Nagyjelentőségü gazdasági esemény történt a napokban. A Jewish Agency, mint Palesztina reprezentánsa, olyan szerződést kötött Svájccal, mint ahogy az egyes szuverén államok között szokásos. Svájc részéről a külkereskedelem fejlesztésének központi szerve vezette, a Jewish Agency megbizásából pedig N. Tisbi, aki aláirta a szerződést. Amint a kiszivárgott hirek mondják, a megállapodás szerint Svájcnak legalább egyharmadát kell importálni Palesztinából, annak az áruértéknek, amelyet exportál. A szerződést három évre kötötték. Svájc vámmérséklést fog alkalmazni a palesztinai citrus-gyümölcsökre. — 1934-ben például már felemelkedett a citrusimport 3000 ládáról, 13.000 ládára. A szerződés jelentősége nem csak abban mutatkozik, amiért ezuttal első izben ismerték el a nemzeti szervezetünket hivatalos szervnek, hanem azért is, mert uj export lehetőségeket biztosit. Ha a Palesztina-kormány ragaszkodik ahhoz, hogy a mandátum-szerződés 18-ik paragrafusa értelmében egyetlen népszövetségi tag-államot sem tilthat el a legtöbb kedvezménytől, akkor a Jewish Agencynek lesz eminens kötelessége, hogy a zsidó jisuv nevében hasonló szerződéseket kössön, ott ahol annak szükségét látja és a lehetősége is fenáll. A szerződés praktikus értéke pedig, hogy Svájc ezentul hatszorta több árut fog importálni Palesztinából, mint eddig. A szerződés részleteit még a luzerni kongresszus idején tárgyalták meg az arra illetékesek, de csak az elmult héten került sor a szerződés aláirására, miután dr Rottenstreich, a Jewish Agency kereskedelmi osztályának vezetője, erre megbizást adott.

*

Hogyan osztották el az ezer certifikátot. Amint már lapunk korábbi számában megirtuk, a palesztinai kormány a legközelebbi félévi kontingensre, ezer certifikátot adott ki a Jewish Agencynek. Ezeket a bevándorlási certifikátokat a következőkép osztották el: 200-at névszerint adtak ki olyanoknak, akiket meg neveztek a gyárosok, mint nélkülözhetetlen munkásokat, 100-at nem névszerint megnevezett szakembereknek, 200-at nem kvalifikált szakembereknek. A fennmaradó 500-at németországi kiképzett chalucoknak adták, akik részben Németországban, részben más országokban végezték el a chachsarát.

*

Végleg megalakult a palesztinai executive. Jeruzsálem. November 11-én tartott executive ülésen végleg megállapitották a reszortok felosztását, az executive tagok között. Az executive elnöke David Ben Gurion lett. A politikai osztályt Mose Shertok vezeti Ben Gurionnal együtt. Kaplan lesz továbbra is a kincstárnok. Az immigrációs osztály vezetője Jicchak Grünbaum ezentul a munkaügyi departementet vezeti, mig a bevándorlási osztályt dr. Werner Senator vette át. Mellé osztották be mint vezető igazgatót Elijahu Dobkint, aki a Histadrut Haovdim bevándorlási osztályának vezetője és Mose Sapirat, aki a Hapoel Hamizrachinak, tehát a vallásos munkásságnak bevándorlási ügyeit intézte. Az ipari osztályt együttesen vezetik dr. Rottenstreich és Rav Fishmann. A szervezeti osztályt Ben Gurion és Jicchak Grünbaum vették át.

*

Palesztinai turisták, mint kapitalista bevándorlók. Jeruzsálem. Azok a turisták, akik a szükséges 100 fontot, amelyet a „kapitalista bevándorló" cimen fel kellett mutassanak, ezentul vissza kell térjenek hazájukba, hogy ott megszerezzék a szükséges bevándorlási vizumot. Németországi és törökországi turistákra ez nem vonatkozik.

Kapcsolják ki Palesztinát az olasz-ellenes szakciókból. Amint a „Palestine Post" közli, a héber egyetem volt kancellárja, dr. Magnes beadványt intézett a Népszövetséghez, amelyben azt kéri, hogy kapcsolják ki Palesztinát azon államok sorából, amelyek Olaszország elleni szankciókban résztvesznek. Magnes azzal indokolja beadványát, hogy Palesztina belső békéjét zavarná a szankciók életbeléptetése. Palesztina, főképpen pedig Jeruzsálem, minden vallásnak szent helye, azért sem ajánlatos, hogy hasonló hadiintézkedésekbe belevonják. Palesztinát mindenkor távol kellene tartani a háborus konfliktusoktól. Ha a Népszövetség valamennyi állama kötelezné magát arra, hogy Palesztinát egyszer és mindenkorra kikapcsolják a népek konfliktusából, az nagy hatással volna Palesztina további sorsára. Ez megbecsülése volna a nagy vallások szülőhelyének és szentnek tartott mivoltának. Palesztinának ez az abszolut semlegessége példája volna annak, hogy idővel valamennyi mandatarius terület semlegesitve volna és a zsidóság nagy békeszeretetének volna tanujele.

*

Haifa katonai megerősitése. A „Palestina Koorespondenz" megállapitja, hogy a haifai kikötőben ujabban katonai megerősitések történtek. A kikötőben egy tengeri aknа-raktárt helyeztek el és a Karmelen is megtették a szükséges erősitési előkészületeket és ágyuknak helyet csináltak, amelyek a kikötőt megvédik. Ezek az előkészületek nem azt jelentik és nem bizonyitékai annak, hogy az olasz—abesszin konfliktus folytán háboru keletkezhet az olaszok és angolok között. Ezek az előkészületek csupán elővigyázatossági intézkedések, amelyek mindenesetre szükségesnek látszanak. Inkább annak jele, hogy az angol impérium védelmii vonanlában szerepet játszik a haifai kikötő is, még hozzá nem is jelentéktelen szerepet.

Lesz-e Legislative Council, vagy sem?... Jeruzsálem. Mérvadó zsidó körökben az a hir terjedt el, hogy Sir Artur Wachoupe főkormányzó visszatérése alkalmából, azonnal proklamálja a Legislative Council megalakulását, amelynek hat mohamedán, két keresztény és tiz angol tagja lesz. Négy helyet a zsidóknak rezerválnak, de mert a zsidók nem vesznek részt benne, részükre fenn lesz az a négy hely tartva. A főkormányzónak korlátlan vétójoga lesz, minden egyes hozandó határozattal szemben. Fenti hiradással szemben a „Doar Hajom" biztos forrásból értesült, hogy a Colonial Office Londonban Sir Artur Wachoupe főkormányzóval egyetemben elhatározták, hogy egy alkalmasabb időszakban fogják a council megalakulását proklamálni. Amint a lap irja, egyuttal az angol külügyminisztériumban elhatározták, hogy nagyszabásu tervet dolgoznak ki, a palesztinai mezőgazdaság és ipar fejlesztésének módozatairól.

*

A „Haavrah" és a német egyiptomi export. Jeruzsálem. A „Hajarden" cimü lap a német—palesztinai transfer intézője, a „Haavrah" egy levelét közli, amelyet az egyiptomi német konzulhoz intézett és ebben a levélben azt irja, hogy igyekezzék a konzul odahatni, hogy a Haavrah utján történő transzfer erősbödjék Egyiptomban. Egyben közli azt is, hogy amennyiben árveszteség érné az exportőröket, ugy ő (a Haavrah) hajlandó az esetleges veszteséget viselni. A zsidó sajtó képviselőinek érdeklődésére, a transfer szerv intézősége a levél valódiságát igazolta és kijelentette, hogy az azon céllal iródott, hogy a németországi zsidó tőke minél nagyobb mértékben kerüljön ki a Közelkeletre. A levél másolatát a Haavrah tel-avivi irodájából ellopták. A rendőrség a „Hajarden" szerkesztőségében házkutatást tartott, amelynek azonban semmi eredménye nem volt.

A Jewish Agency tárgyal az illegálisok legalizálása tárgyában. Jeruzsálem. A zsidó illegális bevándorlók egy csoportja felkereste a Jewish Agency-t azzal a kéréssel, hogy hasson oda az executive és tegyen lépéseket a kormánynál annak érdekében, hogy az országban való tartózkodásuk legalizáltassék. Ezzel kapcsolatban a Jevish Agency a palesztinai sajtóban nyilatkozott, amelyben hangsulyozza, hogy valóban folynak tárgyalások a kormánynyal oly irányban, hogy ezt a nehéz problémát valamiképpen megoldják. Sok zsidó évek óta lakik az országban anélkül, hogy az ottlakási jogukat megszerezték volna. Amint a lapok megjegyzik, most a legjobb alkalom nyilik arra, hogy ezt a kérdést rendezzék, mert hiszen a certifikátok ügyében nagyon szükkeblünek mutatkozik a kormány viszont ezzel nagy szolgálatot tehet a zsidóságnak, mert ezrek vannak ott, akik naponta ki vannak téve a kiutasitás veszedelmének, amely Damokles kardjaként függ állandóan fejük felett. Valóban helyes volna e nehéz kérdésnek ilyenképen való azonnali megoldása.

*

Rosenfeld rendőrügynök meggyilkolása még nincs felderitve. Jeruzsálem. Ajn Charod közelében Mose Rosenfeld rendőr-ügynököt holtan találták. A külső jelekből itélve gyilkosság áldozata lett. A Jewish Agency politikai osztályának vezetője Shertok, Ajn Charodba utazott, hogy személyesen kutassa ki az ügy hátterét. A gyilkosnak nyoma veszett. A gyilkosság a Gilboa hegység aljánál történt és Rosenfeld testében három golyót találtak. Feltételezik, hogy Rosenfeldet arab tolvajok ölték meg, amikor ellenőrző uton volt az ottani narancsosok között. A meggyilkolt 28 éves volt és fia egy kolonistának. Manchemia kolonián temették el. 10 éve szolgált a rendőrségnél.

*

Hugo Bergmann lett a jeruzsálemi egyetem rektora. A héber egyetem szenátusa, dr Hugo Bergmant, a filozófiai fakukltás tanárát választotta meg az 1935—36. tanévre, az egyetem rektorának. Most először történt meg, hogy rektort választott az egyetem. Mostanáig a gazdasági és adminisztrativ vezetés az egyetem kancellárjának kezében volt, aki dr. Juda Magnes volt, ő azonban erről a tisztségről leköszönt és ezért határozta el a nyáron a Luzernben ülésező 9-ik kuratórium, hogy rektort választ az egyetem. Dr. Bergman nemrégiben még a jeruzsálemi egyetemi és nemzeti könyvtár élén állott. Ez év májusában mondott le állásáról, hogy ezentul kizárólag filozófiai munkásságának szentelje idejét. A könnyvtár élére dr Gotthold Weil-t választották meg, aki hires orientálista és egyetemi tanár volt a Frankfurt am Maini egyetemen. Bergman professzor nemrégiben nagyszabásu monografiát adott ki a könyvtár 15 éves történetéről és fejlődéséről.

*

A Palesztina-kormány földmüveléési bankjának megnyitása érdekében teljes gőzzel folynak az előkészületek. A bank tőkéje 400 ezer font, egyfontos részvényekben. Nagy részvény pakettek vannak a Barolays Bank tulajdonában, továbbá az Anglo Palestine Banknál, a Prudential biztositió társaságnál, a Guardian Eastern biztositó társaságnál, az Ottoman Banknál, a Newyork Palestine Economic Corporationnál. A bank vezetése négy személyből áll. A tanács tagjai a következők: egy a főkormányzó által kinevezett magasrangu hivatalnok, Clarc, a Barclays Bank igazgatója és az arab és zsidó mezőgazdaságnak egy-egy képviselője. A zsidóság képviselőjeként a zsidó mezőgazdák szövetkezetének egy tekintélyes vezetőjét fogják a tanácsba választani. A zsidó mezőgazdák egyesülete 15 ezer fonttal járul a mezőgazdasági bank tőkéjéhez.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A német zsidóság martiriuma

A zsidók elhagyták a Saar-vidéket. A nagyhatalmak és a németek között, a szavazás sal kapcsolatban annakidején megállapodás jött létre, amely szerint megengedik az ottlakó zsidóságnak, hogy 1936 március 1-ig kivihetik minden vagyonukat onnan. Ezt a jogot az ottani zsidóság igénybe is vette és 90 százaléka a zsidóságnak elhagyta a Saar-vidéket, vagyonával egyetemben. Ezek a legboldogabb németországi zsidók.

Ezzel szemben a „birodalmi német" zsidókat napról-napra jobban üldözik. A bankok fel mondták az összes birtokokon és házakon levő kölcsönöket. Némely helyen október 1-ével valamennyi üzletbérlőnek felmondták bérletét. Gobbels értesitette a zsidó mozitulajdonosokat, hogy 1936 január 1-én át kell adják mozijukat árjának. Október 1-én valameny nyi zsidó közjegyző el kellett hagyja hivatalát és akkor vonult ki az utolsó zsidó biró is a hivatalából. A zsidók elleni harc napról-napra erősödik. Már nincs idejük, hogy kimenekitsék vagyonukat, vagy módjuk legyen arra, hogy másutt elhelyezkedjenek. A nemzeti szociálista párt a legnagyobb brutalitással rontott rá a zsidó exisztenciákra. A zsidók be kell zárják vállalataikat, üzleteiket, a zsidó alkalma zottnak nincs mit keresnie tovább a vállalatnál és az uccára kerülnek. A náci-hiénák a legnagyobb brutalitással rontottak rá a zsidókra... Mint a rablók fosztják ki a zsidókat...

Ahogy egy zsidó »eladás« történik

Egy zsidó üzlet átadását, finoman „eladásnak" nevezik, holott az nem eladás, hanem a szó szoros értelmében „elrablás".

Egy zsidó igy beszéli el az üzlet eladását:

— Nagybátyámnak egy német vidéki városban 30 éve konfekciós üzlete volt, amelyet még apjától vett át. Az üzlet saját házában van és ő ott is lakik nagyszámu családjával. Az elmult nyáron a városban igen heves antiszemita kampány kezdődött. Egy reggel nagybátyám az uccai üzletajtót befalazva találta. Eltávolitotta a falat. Erre teljesen bojkottálták üzletét.

Elhatározta tehát, hogy eladja üzletét. Egy vevő 50.000 márkát igért. Az üzlet 200.000 márkát ért. A polgármester azt mondta neki: — „adja el, mert holnap benne lesz a hivatalos lapban a transakció. Próbálja akkor dementálni, meglátja, mi lesz a következménye".

Nagybátyám elment a közjegyzőhöz. Ott voltak a kész szerződések. De az előre kialkudott összeg helyett csak 38.000 márkát kapott. A pénzt leolvasták az asztalra, de mielőtt még eltehette volna, megjelent a titkos rendőrség két embere és azon a cimen, hogy a nagybátyám Londonba akarja kicsempészni a pénzt, — lefoglalták azt és magukkal vitték. Egy órára rá rohamosztagosok jelentek meg a nagynénémnél és igy szóltak: „Férje eladta az üzletét, a házat, a lakásban levő butorokkal együtt. Azonnal ki kell költözzön. A rohamosztagos legények felügyelete alatt csomagoltak és a város egyetlen szállodájába mentek. Alig voltak ott néhány órát, a tulajdonos távozásra szólitotta fel őket, mert zsidónak nem ad szállást. Erre fogadtak egy teherautót és elmentek vele a várostól 40 kilóméterre lakó rokonukhoz. Nagybátyámat egy hónapig fogva tartották, azután szabadlábra helyezték. — A pénzt még ma is lefoglalva tartják".

De ez nem egyedülálló eset. Ilyenek a „normális" eladások. Mögöttük áll a nemzeti szociálista párt, amely ma a német államgondolat és kulturcél megtestesitője. Igy rabolják ki a zsidókat. Ezt a náci ideologiában ugy nevezik: „A zsidó tulsuly és befolyás csökkentése" a valóságban „Juda verrecke" gondolat végrehajtása. — Ez a csatakiáltás százalékosan megvalósul. Nincs menekvés. A tragédia lejátszódik. Igaz, hogy az árja kereskedők azt mondják a kraboltaknak:

— Ti vagytok a kezdet, azután mi jövünk sorra. Mindent az őrült fegyverkezésbe fektetnek. Ezek az őrültek, rablók és dilletánsok nem látják, hogy a német gazdasági életet teljesen felmorzsolják, még a háboru kitörése előtt!

Gyenge vigasz ez. Közben a zsidók kin szenvedése nem ismert méreteket vesz.

A sachsenburgi koncentrációs táborban volt egy dr. Sachs nevü drezdai zsidó, akit kötörésre használtak fel. Számtalanszor brutálisan megverték, főleg egykori kommunisták, akik kötelezik magukat arra, hogy zsidótól rá magukat erre a „Judensau"-ra, mert érdemeket akartak szerezni. Addig verték a szerencsétlent, amig a bőre cafatokban lógott le róla. Másnap „megfürdették" dr. Sachsot. Fürdés közben meghalt. A táborban megtiltották, hogy beszéljenek az ügyről.

Egy Wertheim nevü elfogott zsidót, aki Lipcsében lakott, szintén rettentően megvertek, azután arra kényszeritették, hogy egy frissen kavicsolt uton csuszkáljon. Erre borzalmas sebei lettek, főleg a térdén, amelyek genynyezni kezdtek. Bevitték a chemnitzi kórházba, ahol két napra rá meghalt.

Kirabolják, halálra kinozzák, megölik, meg gyalázzák a zsidókat. Igy folyik napról-napra a német zsidóság lelki és fizikai kipusztitási processzusa...

Mint a fenevadak... Európa kellős közepén...

Megöltek egy nácit

Berlin. Egy örzővállalat embere éjnek idején ellenőrizte egy zsidó külvárosi üzlet redőnyén levő lakatot. Hirtelen két ember támadt rá és „zsidók szolgájának" titulálták. A mikor az örzővállalat embere tiltakozott a sértés ellen, akkor a támadó elővette revolverét és rálőtt. A megtámadott őr viszonozta a lövést és agyonlőtte a támadót. Kiderült, hogy az agyonlőtt ember egy SS vezető volt. Az örzővállalat emberét letartóztatták, de szabadlábra helyezték, mert megállapitotta a vizsgálat, hogy önvédelemből tette.

Hirek

Oppenheim. Csak azok az iparosok és szállitók kapnak ezentul közmunkára megbizást, akik eskü alatt vallják, hogy zsidókkal semmiféle összeköttetésben nem állanak.

Kahlberg. Ennek a Keleti-tengeri fürdőhelynek igazgatósága közli, hogy a zsidók látogatását nem kivánják.

Eisleben. Az NSDAP. vezetősége közli, hogy közsegélyben csak azok részesedhetnek, akik kötelezik magukat arra, hogy zsidótól nem vásárolnak.

Wittenberg. A környék valamennyi üzletében, (körülbelül 1000) kiakasztották azt a plakátot, amelyen áll: „Juden unerwünscht!"

Schornscheim a Rh. község vezetősége elhatározta, hogy olyannak nem ad munkát, akinek zsidókkal összeköttetésben áll.

Alterkirchen. A környék mészárosai elhatározták, hogy az állat-szükségletüket nem szerzik be többé zsidóknál.

Sternberg in Mecklenburg. A város vezetősége közli, hogy ezentul zsidó nem telepedhet le a város területén.

Ratzebühr in Pommern. A város bejáratánál a következő felirat áll: Juden, Motten und Wanzenzucht betreten diesen Ort auf eigene Gefahr.

Quedlinburg. A domot, kastélyt és muzeumot zsidó nem látogathat.

Sok nő ajkáról hangzik el e sóhaj bámulattal és irigységgel vegyest — Pedig minden nő megszerezheti egyszerü és nem költséges módon a fiatalos, üdemyos, arcszint, ha alábbi módon kezeli esténként lefekvés előtt az arcbőrét.

Szabály: Esténként mossa arcát a LETON szappan krémszerü habjával. E gyengéden ható krémes habot hagyja arcán néhány másodpercig. Utána öblitse le bő melegvizzel, majd közvetlenül hidegvizzel. Ez az egész! Másnap reggel friss, bársonyosan üde arc fogja a tükörben mosolyogva üdvözölni.

Ezen módon kezelve az arcbőrt, többet ér, mint bármilyen kúra, különösen, ha este lefekvés előtt alkalmazzák. — A LETON szappan hatását nagyszerüen fokozza az eredeti LETON arcfej és LETON puder.

LETON SZAPPAN

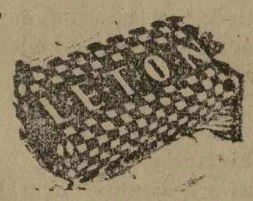

Kapható 22 leiért

gyógyszertárban, drogériában és illatszertárban, valamint a főraktárban Parfumeria Royal Oradea Sasbassage

Röckiengen. A mezőgazdasági munkások elhatározták, hogy a szénatermés behordásánál nem fognak segiteni zsidó tulajdonosoknak.

Saarbrücken. Dr. Lotar Rotschild főrabbi ros-ahasonoi beszédét kinyomatták, hogy azok nak is megküldhessék, akik időközben elköltöztek a város területéről, a változott viszonyok folytán.

A kisebbségi jogok érvénye Felsőszilériában. Breslau. Az Oppelnben rezideáló felsőszileziai népszövetségi elnök-megbizott nyilatkozott, hogy mindazon törvények, amelyeket mostanában hoztak Németországban, a faj tisztaságra és a faji-becsületre vonatkozólag, csak annyiban vannak érvényben Felsőszileziában, amennyiben nincsenek ellentétben azokkal a törvényekkel és szabályokkal, amelyek erre a területre vonatkoznak, s amelyeket a genfi megállapodás szabályoz. — A német Arbeitsfront a felsőszileziai lapokban nyilatkozatot jelentetett meg, amely szerint azt a törvényt, amelynek értelmében 1936 január 1-étől kezdve, 45 évnél fiatalabb háztartási alkalmazottak nem lehetnek zsidók szolgálatában, csak elnézésből publikálták, mert azok itt nem lesznek érvényben.

Megkezdődött Palesztinában a tél. — Az egész országban hatalmas esőzések indultak meg, amelyek helyenként pusztitó viharrá fejlődtek. Délpalesztinában Gázah környékén a vihar és a nagy esőzések több hidat elsodortak és számos arab házat megrongáltak. Emberéletben nem esett kár.

Korszakalkotó ujitás az elemgyártás terén

Szakkörökben arról értesültünk, hogy a Dura-Müvek R. T. különleges összetételü zseblámpa- és anódelemek gyártására rendezkedett be, amelyeket „D u r a - R e x" név alatt hoz torgalomba.

Szakemberek véleménye szerint ezen uj elem a villamostechnika egyik legnagyobb vivmánya és nemcsak zseblámpánál való használatnál, de különösképpen rádióknál fog legjobb szolgálatot teljesiteni. Az eddig ismert elemekkel szemben — melyek korlátozott raktározásnál önmagukban is kimerülnek — a Dura-Rex zseblámpa és anódelemeknek előnye abban nyilvánul meg, hogy teljesitőképességük nagyobb, raktározóképességük pedig ugyszólván korlátlan. Ezen korszakalkotó ujitásról néhány nap mulva bővebben fogunk beszámolni.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(Folytatás a 2. oldalról.)

ULLMANN ISTVÁN

a hitközség elnöke igazolja, hogy a bankkal a második megállapodást 1934 december 10-én kötötték meg. (A Népünk erre vonatkozó inkriminált cikke december 7-én jelent meg! A szerk. megjegyzése.) Beismeri azt, hogy a vád 17—18—19. pontjai szerint valóban megjelent az orth. hitközség iskolájának ünnepélyén és amikor ott a sok száz gyermek a Hatikvát felállva énekelte és a tantestület is felállott a gyermekekkel együtt, ő a zsidó nemzeti hymnusznál ülve maradt, mert **nem tekinti a Hatikvát a zsidóság himnuszának, csak a cionisták dalának. Beismeri, hogy volt az Acida gyárnak gépe a hitközség telkén, amelyet a megállapodás szerint nem kellett elvigyen.**

SONNENWIRTH S. SÁNDOR

fakereskedő sértett bevallja, hogy iskolaügyben Bucurestiben járt, mert az iskola nyilvánossági joga ideiglenes volt. 1600 lei utiköltséget számitott fel, 15.000 leit vitt magával. Dr. Simonca kérdésére kijelenti, hogy tudomással bir arról, hogy létezik egy 80.000 leit meghaladó kiutalás, ugyanabból az időpontból, mely a „bucuresti eljárás iskolaügyben" volt de erre utólag jóváhagyást kaptak. Arra a kérdésre, hogy miért kellett azután a főrabbinak mégis leutazni, kijelenti Sonnenwirth, hogy nem tudja az okát, miért ment a főrabbi ebben az ügyben. (A szerk. megjegyzése. Amit Sonnenwirth mint igéretet hozott haza, azt a főrabbi végleg elintézte.)

MITTELMANN JAKAB

a hitközség volt elnöke, — tudja azt, hogy a főrabbival rossz viszonyban van a hitközség jelenlegi vezetősége. De hallgatni akar erről a kérdésről, mert szomorunak és áldatlannak tartja a hitközség szempontjából. Arra a kérdésre, hogy nagy megterhelést jelent-e Lajos Abrahám metsző és Kirsch Henrik nyugdijazása, kijelenti, hogy **havi 10.000 lei megterhelést jelent ez a nyugdijazás, amely tekintettel arra, hogy aránylag fiatal emberekről és munkabirókról van szó, évek során milliókra rughat ez a többletkiadás, amelyet megtakaritthattak volna. Számszerü adatokkal bizonyitja,** hogy a hitközség mai vezetősége azáltal, hogy elvonja az iskolától a támogatást, a hiányzó összeget a tandijfizető gyermekekre háritják.

Dr. Brüll Sándor vallomásában elmondja, hogy a **minisztériumhoz intézett feljelentés nem a hitközség, hanem a mai vezetőség ellen szólott.** Igazolja, hogy Motzen Sámuelt feljelentették rágalmazásért, aki azzal vádolta meg Ullman Abrahám főjegyzőt, hogy szolgálata idején 40.000 korona hiány volt és **a biróság Motzent mindhárom fórumon felmentette a vád alól.** Ugyancsak igazolja, hogy Motzen Sámuel ügyfelének hitközség elleni perében, a hitközség nem szállitott árut, amiért is, választott biróság előtt, a hitközséget kötelezték kártérités és költségek fizetésére.

LEITNER SÁNDOR

nagykereskedő, volt alelnök kijelenti, hogy őt rendkivül érzékenyen kárositotta meg a hit község mai vezetősége, mert nem engedték ki a bankkal szemben vállalt obligójából és a már egyszer megkötött szerződést felboritották **Neki ebből nagy kára van, mert a három millió erejéig a bank csak 10 év alatt engedi ki az obligóból és addig lefoglalta az ott levő pénzét. A hitközség vezetősége nem tartotta be az eredeti megállapodást, amiért is a bank végrehajtotta és zárgondnokot nevezett ki. Egy rokonáért letett százezer lei kauciót csak per utján tudta megkapni, holott kauciót azonnal ki kell fizetni, a törvény értelmében. Tud arról az ádáz gyülöletről, amellyel a hitközség mai vezetősége viseltetik a főrabbival szemben, amiről neki személyesen is többször panaszkodott. Ismeri az emlékezetes jomkipuri templombotrányt is, amelyet Ullman M. Miklós inscenált, a hitközségi tagok nagy felháborodására.**

Ezután a biróság a tárgyalást péntekre, november 22-re halasztotta.

Gondosan válassza meg fogkeféjét!

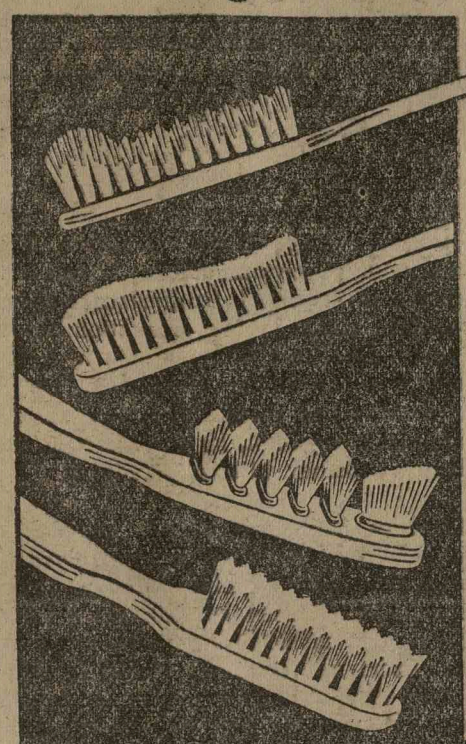

Kemény, vagy puha fogkefére van e szükségünk? — Ez egy olyan kérdés ami fogaink ellenállóképességétől és foghusunk érzékenységétől függ. Válasszon tehát nagyon óvatosan; vagy még jobb ha fogorvosától kér tanácsot. Ő tudja legjobban meghatározni, hogy milyen fogkefe felel meg legjobban fogainak.

És sose feledje el, hogy a Kalodont 3 kiváló tulajdonsága biztositja a helyes fogápolást:

1. a speciális fog-és száj-szappan enyhe habja alaposan megtisztitja a fogakat, ot is ahová a fogkefe nem juthat el;
2. a különlegesen finom tisztitó anyag kifényesiti a fogzománcot, anélkül hogy azt megtámadná;
3. a Dr. Bräunlich által összeállitott Sulforizin-Oleat fokozatosan távolitja el a fogkövet és megakadályozza az ujraképződést.

KALODONT

FOGKŐ ELLEN

KÖZÉLET

A feledincei Mizrachi kezdeményezésére megalakult Rimaszécs székhellyel a Feledince Járási Mizrachi és Thóra Vawoda szervezet. A nagy érdeklődés mellett megtartott ülésen a következő vezetőséget választották meg: Diszelnök: Dr Seidner és dr Berger, elnök: Grünberger E. alelnök: Blechner József (Feledince), pénztárnok: Sichermann L. (R. Szécs) és Hirsch A. (Feled), ker. titkár: Klein Viktor (Feled). Választmány: Freireich D., Czink D., Grosz E., D. Schwartz, Drattler, A. Scheffer, jegyző: Rosenblüth A. (R. Szécs.)

A toplitai Wizo a közelmult napokban rendkivül jól sikerült müsoros estélyt rendezett, mely igen szép anyagi sikerrel zárult. A kiváló rendezésért Likvornik Fülöpnét, a helyi csoport elnöknőjét illeti elismerés. A müsor egyes számait Dávidovits István konferálta. A müsor keretében felléptek: Brumberg Károlyné, Dávidovits Istvánné, Hirsch Dezsőné, Likvornik Fülöpné, Roskovits Lotti, Blumenthal Zoltán, Erdős Imre, Révész Imre és Nagy László.

A lugoji izr. hitközség az elmult héten tartotta meg tisztujitó választását. A benyujtott egyelen lista alapján megválasztott képviselőtestület vasárnap tartotta meg közgyülését. Dr Lenke Manó főrabbi üdvözlő szavai után Steinbach Andor mérnök választóbizottsági elnök inditvány megtételére szólitja fel a közgyülést. Szidon József inditványára a közgyülés dr Kirschner Arnoldot választotta meg egyhangulag a hitközség elnökévé. A közgyülés lelkesen üdvözölte az uj elnököt, aki meghatottan mondott köszönetet a bizalomért. A hitközség uj tisztikara a következő: Alelnökök: Lengyel Albert, Neumann Hugó, főpénztáros: Türki Elemér, ellenőr: Szidon József, gazda: Popper Simon, szakosztályi elnökök: épitészeti: Steinbach Andor mérnök, számvizsgáló: Rosenfeld Vilmos igazgató, templomi: Bronfeld Sándor, iskolai: Deutsch Béla, elöljárósági ülnökök: Cséri Vilmos, Deutsch Ervin, Deutsch István, Fényes Bernáth, Huszár Vilmos, Klein Bernáth, Klein Samu, Kormos Jenő, Neumann Ferenc, Rosenfeld Vilmos, Spitzer Dávid és Tauber Bernáth.

A huedini zsidó Nőegylet tisztujitó közgyülésén egyhangu lelkesedéssel a következő vezetőség lett megválasztva: Elnök: Sichermann Jakabné, alelnök: Frankovits Jakabné, diszelnök Judovits Kálmánné, titkár Diamandstein Nándorné, pénztárnok Lichtenstein Dávidné, ellenőr Klein Sándorné. Az uj vezetőség elhatározta, hogy a téli segélyakció sikerének érdekében ezidén is rendszeresiteni fogja a teadélutánokat.

A csehszlovákiai Mizrachi már az elmult évben több, mint 600 vallásos zsidó ifjut készitett elő Hachsarah otthonaiban és telepein palesztinai munkára. Ez évben a mizrachi hachsarah hálózata még jobban kiszélesült, ma már Jasinától Prágáig, az egész köztársaság területén sok-sok mizrachi hachsarah-telep van. A hachsarah kiképzés legfőképpen a ruszinszkói zsidó ifjuság számára bir nagyobb jelentőséggel. A ruszinszkói zsidó nyomor, igen közismert, olyan méreteket ölt, hogy ugyszólván teljes megsemmisüléssel fenyegeti az ott élő zsidó ifjuságot. A mizrachi hachsarah azonban lehetőséget nyujt többszáz nyomorban levő zsidó ifju megmentésére. Igen figyelemreméltó, hogy a hitközségek sem vonják ki magukat a mizrachi chaluctelepek támogatása alól és segitségére vannak a vallásos zsidó szervezetnek, hogy megmentse a zsidó jövő számára az ifjuságot.

Az odorheui Wizo csoport reorganizációs közgyülését dr. Kálmán Józsefné elnök nyitotta meg és üdvözölte a megjelenteket. Titkos szavazással uj vezetőséget választottak: Elnök: Szőllősi Dezsőné, társelnök Guttmann Sámuelné, titkár Feuerstein Miksáné, pénztáros Guttmann Zsigmondné. Feuersten Miksáné az uj vezetőség nevében köszönetét fejezi ki dr. Kálmánnénak eddigi munkásságáért és diszelnökké való megválasztását javasolja, amelyet a gyülés egyhangulag elfogad. Utána Szőllősi Dezsőné az uj elnök emelkedik szólásra, megköszöni a belé helyezett bizalmat és igéri, hogy minden igyekezetében a Wizo fellenditésén lesz. A gyülés elhatározta, hogy minden hónap első szombatján gyülést rendez, továbbá minden héten vasárnap délután teadélutánt a Zsidó Otthon helyiségében. Az elnök felkérte a hölgyeket, hogy minél számosabban látogassák az összejöveteleket, mert ez feltétlenül meg fogja hozni a várt eredményt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Hétről-hétre

Varsó. A varsói rögtönitélő biróság 50 napi börtönre itélte Stanislav Janiszevszki és Jan Sovinski antiszemita fiatalembereket, mert a zsidó üzletek bojkottálására szólitották fel röpiratokon keresztül a lengyel lakosságot. — Az elmult hét szombatján a varsói Nalewki zsidó negyedben az istentisztelet után tüntetés folyt le a nyitvatartó zsidó kereskedők ellen. A különbpöző imaházakból és chasszid klauzokból kiözönlő ájtatoskodók élén rabbik haladtak. Minden nyitott zsidó üzlet előtt a menet megállott és a rabbik kérést intéztek a tulajdonosokhoz, hogy a jövőben tartsák zárva üzleteiket. A legtöbb esetben a rabbik kérése eredménnyel járt.

Hamburg. Az altonai esküdtbiróság 9 havi fogházra itélte Leo Smechow lengyel származásu zsidó kereskedőt, „fajgyalázás kisérlete" miatt.

Páris. A napokban helyezték örök nyugalomra a párisi zsidó temetőben dr J. Szegalt, az NCO párisi központi bizottságának tagját. A temetésen számos francia zsidó és nemzsidó előkelőség vett részt. közöttük a francia köztársaság elnökének felesége Mme. Doumergue is. A sirnál W. Jabotinsky tartott megrázó bucsubeszédet.

Jeruzsálem. A Palesztina kormány a következő szankciókat léptette életbe Olaszország ellen: 1. Hadianyagok ki, vagy bevitele. 2. Hitel tilalom. 3. Olasz áruk beviteli tilalma.

Szaloniki. II. György görög király táviratot intézett dr Zwi Koretz szaloniki-i főrabbihoz, amelyben köszönetét fejezi ki a görög zsidóságnak, a visszatérése alkalmával rendezett loyalis magatartásuk és tiszteletére rendezett ünnepségek megtartásáért.

Bécs. Az osztrák zsidó frontharcosok szövetsége elhatározta, hogy a háboruban a német hadsereg szolgálatában elesett 12.000 zsidó frontharcos emlékére telepitést létesitsenek Palesztinában. Az osztrák zsidó frontkatonák felszólitják Európa összes országaiban lévő testvérszervezeteket akciójukhoz való csatkozáshoz. p

---

Köln. A nemzeti szocialista párt egyik itteni ülésén a fajpolitikai hivatal vezetője dr Grosz előadást tartott. Kitért természetesen a zsidókérdésre is és többek között a következőket mondotta: „Egyedül a fajelmélet elvi álláspontja megköveteli tőlem, hogy kijelentsem, hogy egész Európa zsidóságának pusztulni kell. Nem azért, mert bünösök lennének, hanem pusztán azért, mert zsidók! Nem türhetünk semmilyen idegen befolyást népünk tiszta germán vérében."

London. Az Agudasz Jiszroel központi vezetősége elhatározta, hogy a szervezet nyugat euróai központját Frankfurt a Mein-ból Londonba helyezik át. J. Rosenheim a világszervezet elnöke már meg is érkezett Londonba és átvette a hivatal vezetését. — A most folyó angol parlamenti választásoknál, Ramsay MacDonald volt miniszterelnök ellenjelöltje a seahami-i kerületben E. Shinwell, volt bányaügyi mipniszter, aki zsidó.

Kowno. A litván kormány szigoru vizsgálatot rendelt el az utóbbi időben Telsiben lefolyt antiszemita kilengések ügyében. A legmagasabb büntetőbiróság ügyésze utazott le Telsibe, hogy személyesen folytassa le a vizsgálatot. — A litván antiszemita iparos és kereskedelmi szervezet, a „Verslininki" legutóbbi kownoi ülésen 35 tagja ellen kizárási határozatot hozott, mert azok nem árja származásuak. A kownoi központ köriratot küldött a helyi csoportokhoz is, amelyben felszólitja őket hogy zárják ki tagjaik sorából a nemárjákat.

A németországi zsidó hitközségek anyagi összeomlás előtt állanak. A Németországból egyre nagyobb méretekben kivándorolt zsidók a még fennálló hitközségeket a legnagyobb válságba sodorták, hisz többnyire a vagyonosabbak vándoroltak ki és a szegények maradnak otthon, amely utóbbiak azonban képtelenek a hitközséget eltartani. A poroszországi zsidó hitközségek központi irodája éppen ezért felhivással fordul a külföldre vándorolt német zsidósághoz, amelyben arra kéri őket, hogy ne feledkezzenek meg otthon hagyott hitközségeikről, amely a kivándorlások következtében képtelen saját erejéből fenntartani magát és támogassák azokat rendszeres adományokkal, hisz az uj hazában többnyire még nem terhelték meg a menekülőket uj adókkal. De még akkor sem szabad megfeledkezniök az otthon hagyott hitközségeikről, ha történetesen az uj hazában is fizetnek hitközségi adókat.

Tiz éves jubileumát üli az ungvári héber iskola. Kevés európai városban van olyan élénk hebraizációs törekvés, mint ebben a pod-ruszi városban. Céltudatosan készitik elő a zsidó ifjuságot a jövő munkára és a palesztinai emigrációra. Ezért már tiz évvel ezelőtt létesitettek egy elemi iskolát, héber nyelvvel, amelynek 925-ben két tanulója volt egy tanitóval. Ma már 120 tanuló látogatja az iskolát és négy tanitó müködik és saját épülete van. Létesült közben egy héber ovoda is, ahova sok gyermek jár és két évvel ezelőtt a népiskola folytatásaképpen egy héber reálgimnázium alakult, amelynek három osztálya épült ki, 87 tanuló látogatja. Ezt az iskolahálózatot dr. Salamon Kálmán és Szerény Béla szerkesztő vezetik, nagy hozzáértéssel, mint a „Javneh" héber kulturszövetség vezetői.

December végén kezdi közvetitését Palesztina rádióállomása. Az ujjonnan épitett palesztinai rádióállomás minden valószinüség szerint december második felében kezdi meg müködését, amely alkalommal az egész világban közvetiteni fogják a beethoveni katedrális harangjátékát.

Egy német tudós felefdezése Palesztinában. Jeruzsálem. Alt német professzor Akaba környékén (Palesztina déli részén a Holt-tenger egyik kikötője) kutatásokat végzett és értesitette az eredményről a Palesztina-kutatás intézetét Jeruzsálemben. Sikerült neki egy erőditmény sort felfedezni, amelyet még a régi rómaiak Akaba és Petra között épitettek. Az erőditmények célja az volt, hogy a római uralmat biztositsák, a sivatagból betörni akaró vad törzsekkel szemben. A tudós négy erőditményt vizsgált be, körülbelül 120 kilométeres körzetben, amelyek 35 kilométernyire vannak egymástól. Alt professzor szerint a második században létesülhettek, annak az arab törzsnek leigázása után, amely addig uralta Transzjordániát.

A bratiszlavai (Pozsony) „Mirjam" mizrachi nőegylet vasárnap, november 10-én a Cafe Muzeum télikertjében tartotta meg szezon első teaestélyét, amelyen az ismertnevű kiváló énekesnő, dr Tomaschoff asszony is fellépett. Vörös Tibor csellón játszott, mig Lőwinger Lili a zongorakiséretet látta el nagy sikerrel.

— ENYHE ITÉLET A GRODONI POGROM PERBEN. A grodoni perben, amelyről lapunk első oldalán irunk november 12 én elhangzott az itélet is. A fővádlottat, Panaisukot egy évre itélték, négy vádlottat 9 hónapra, a többi tizenkettőt félfél évi börtönre. A per megkezdése előtt letartóztatott Panaisukot 100 zloty kaució ellenében szabadlábra helyezték. Az enyhe itélet óriási felháborodást keltett, annál is inkább, mert zsidókat, akik önvédelem miatt kerültek biróság elé, sokkal sulyosabban itélték el.

Zsidó humor

A ZSIDÓ ÉS A RABLÓ

Hitsorsosunknak az erdőn keresztül vezet az utja. Anogy az erdő közepére ér, hirtelen egy rablóval találja magát szemben.

— Na zsidó, pénz vagy élet! támad rá a rabló.

A zsidó remegő kezekkel nyujtja át neki a pénztárcáját. A rabló tovább akar állani, azonban a zsidó esdeklően kéri, hogy tegyen meg neki egy szivességet.

— Na, halljuk, mondja a rabló.

— Arra kérném, hogy lőjje keresztül a kabátomat, hogy bebizonyithassam, hogy tényleg elrabolták tőlem a pénzt, mivel ez nem volt az enyém.

— Vesd le a kabátodat, teljesitem kérésedet!

A zsidó levetette a kabátját. A rabló kilőtt egy golyót. A zsidó azonban még nem nyugodott bele, hanem tovább kérlelte:

Lőjjön még, hogy erősebb bizonyitékom legyen.

Ez volt az utolsó töltényem, válaszolta a rabló, tehát nem lőhetek többet.

A zsidó erre nekiesett a meglepett rablónak, leteritette, megkötözte kezét-lábát és visszavette tőle az elrabolt pénzt. A zsidó utnak eredt, mig a rabló tehetetlenül kiáltott utána.

— Gazemberek és csalók vagytok zsidók amióta a világ fennáll!! p

NE FELEDKEZZÜNK MEG AZ ÖREGEKRŐL

— Örvendj, rabbi Méir, legyőztem végül az ellenfelemet, az öreg Florust és én kerültem a helyére!

De rabbi Méir nem örült, hanem szemei könnybelábadtak.

— Hát ilyen barátom vagy te nekem? Még meg is siratod ellenfelem bukását?

— Sirok — felelte rabbi Méir. — Sirok mert eszembe jut, hogy az öreg Florus, mikor még olyan fiatal volt, mint te most, épugy örült, mint te most, mikor ő tolta el utjából az öreg ellenfelét. Sirok, mert jós szemeimmel már látom azt az ifjut, ki téged is el fog tolni helyedről, ha megöregszel. Mert akik megfeledkeznek az öregek érdemeiről, azoknak az érdemeit szintén el fogják felejteni, ha ők is egyszer öregek lesznek.

AKINEK AZ ÁHITAT BIZTOS

A berdicsevi caddikról beszélik:

Egy Kos-hasono előtt elébe járultak azok, akik közül a nagyünnepi funkcionáriusokat óhajtotta kiválasztani. A sofárfuvókon volt a sor. A berdicsevi nem aziránt érdeklődött, ki tudja a legjobban fujni a sófárt. Ezt elvégre János és Tamás is el tudja sajátitani. E helyett egymásután ezt a kérdést intézte a jelöltekhez:

— Mire gondolsz te, amikor a „tekiót" fuvod?

A kérdezett lelkesen felelt:

— A „tekió"-nál arrra gondolok,hogy a hang elüzze az égben Izrael vádlóját, a Sátánt, a „sevorim" tört hangjánál pedig arra, hogy Izrael számüzetese minél előbb véget érjen, a „térou" ujjongó hangjánál végre arra, hogy az ég angyalai vigyék a hangokat a Mindenható trónusa elé, hogy minél enyhébben itéljen Izrael sorsa felett.

Hasonló mélyen és magasan járó feleletet adtak a többi jelöltek is. Mig végre egy félénken meghuzódó, egyszerü falusi zsidóra került a sor, aki csak azért jelentkezett, mert valóban értett a sófárfuváshoz:

— És te mire gondolsz, Aser? — kérdezte a berdicsevi.

—Én? felelte a kérdezett kissé zavartan — három felnőtt leány apja vagyok. Az egyik 25 éves, a másik 27, a harmadik 29 éves. És ha sófárt fuvok, összetört szivvel imádkozom Istenhez, segitsen, hogy minél előbb főkötő alá vihessem három lányomat.

— Te fogod fujni a Sófárt — határozott a berdicsevi meghatottan.

NYOMATOTT
PÁSZTOR EDE CÉG KÖRFORGÓGÉPEN
ORADEA

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.